

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. kir. egyet. könyvtárnál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

BARTÓK LAJOS KÁRPÁTI EMLÉKEK

KÖLTEMÉNYEK
SPÁNYI BÉLA 17 EREDETI RAJZAIVAL.

Ára füzve 2 frt, diszkötésben 3 frt o. é.

SZÖRVEZTŐ SZER.

Böttger tanár depilatoriuma por alakjában.

Brüning G. C., Frankfurt M/m.

Elismert legjobb szörvesztő szer, méregmentesen, és egészen ártalmatlan; a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, és ép ezért különösen ajánlható. Hatása azonnal tökéletes és fájdalom nélküli. Egyetlen szer, mely orvosilag ajánlatik. Eredeti üvege 1 forint 75 kr., a hozzávaló ecset 12 kr. — Lehető Budapesten Török József úr gyógyszerárában, király-utca 12. sz. alatt.

FONTOS

1194

!!TAVOL-, ROVID- ÉS GYÖNGE-LATASUAKRA!

A legjobb szemüveget nyújtja jóállás mellett

SOLOMONSON N. H. látszerész, váci utca 19.

Leggadagabb választék párisi színházi látcsökö- és tábori távcsövekből, 5—20 frtig.

Nagy választék amerikai emberei műszerekből.

ARCZBÓR

A szépség egyik fő feltétele a szép arczobor. Még a kevésbé szép alkotás az is elbűvölő, ha annak bőre kifogástalan. A legszembélyesebb szépség pedig csak akkor lesz kellően méltányolva, ha a bőr és annak színe nem különbözik a tisztaságot, fényt és fiatal tömörséget. Számtalan hölgy elveszt minden igényt a szépségre, ha arczobor kifogásolható. Hogy tehát az szép és életfeszítő maradjon a kező agykorig, használjuk a számos tekintély, s ezek között Fiedrich tanár Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Raudnitz, stb. által ajánlt, 4 év óta százezerektől sikerrel használt **Lengyel-féle nyírbalzsamot**. Ezen kedvelt szőpítő szer a káros kendőket, szennvedéyek vagy egyéb okoknál fogva tönkre tett arczobort, sőt a himlő által szétronsolt bőrszövetet is teljesen helyreállítja. A fonyadt szőrszálakat újra felölteti és simává teszi, s annak kesves színeket kiküszöböl. Leginkább a korosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő. Hogy **Dr. Lengyel nyírbalzsamán** kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr fenntartása és szépsége, mindazok elismerik, akik kísérletet tettek vele. — Egy korsóval 1 frt 50 kr. — **Főletét Magyarországra** számára: Török József gyógyszerárában Budapesten, király-utca 12. sz. a. **Poszonyban:** Piszatory Bódognál. **Mihálykapu.** — **Temesvárott:** Tarcazy Istvánnál. **Magyarban:** Mittelbach Zeigm. gyógyszerár. 844

A MOHAI AGNES FORRÁS

hazánk egyik legszépsávdusabb
SAVANYUVIZE

kítűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorinak az idegrendszer bántalmán alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Az 1884. évi elszállítás 1,500,000 palackk.

Fris töltésben mindenkor kapható

Édeskuty I.

Ugyisint minden gyógyszerárában, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

A vidéki szálloda- s fürdő-vendéglős urak különös figyelmébe ajánlom hirdetémyemet.

GÉCZY FERENCZ

első budapesti 2039
elő- és tisztított baromfi-, tojás- és vadász-árú csarnoka
Budapest, IV., Duna-utca 10. sz.
az „arany fácánhoz”

ajánl az evadra idei szép tisztított fiatal libát, idei fiatal csirkét és fiatal poulardot, vadsertés, vadkacsák és egyéb salson-vadak. — Főraktár Magyarország részére valódi striai és francia hízalt baromfiból, u. m.: poulard és kappanok, conserevek, Ludzslr, naponta friss ludmáj, üzletimben kapható legutányosabb ár mellett. Tojás (friss) átréztet jóállás mellett. Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek.

LATZKOVITS A.

Budapest, Váci-utca 22. sz.

FÉRFI-INGEK

specialis készítője
ajánlja különlegességeit
URI DIVATÁRUK
és FEHÉRNEMÜEKBE
feltűnő olcsó árakon.

Hölgyeink figyelmébe! A negyed beálltával hölgyközönségünk figyelmébe ajánljuk megrendelés végett a

HÁZIASSZONY

MAGYAR HÁZIASSZONY

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapot, a magyar gazdasszonyok orsz. egyetene hivatalos közlönyét, mely már IV. évfolyamban van s nagy elterjedésnek örvend. Megjelenik minden vasárnap, **Manka** után című ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések legzélszerűbben postautalvánnyal a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalába, Budapest, váci körút 20. sz. a. intézendők. E lapból levelező lapon való megkeresésre a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld mutatvány-számokat.

Legjobb ajánlatra érdemes a híres dr. Forti-féle sebtapasz.

DR. FORTI WUNDFLEISTER

Ezen, gyógyhatása folytán a legszélesebb körben jelesen ismert és sokszorosan kipróbált sebtapasz oszlató, érlelő hatása következtében, egye-sülve fájdalomcsillapító tulajdonságával, meg-lépően gyors és gyökeres gyógyítást eredményez minden nemű bármiként keletkezett sebeknek, daganatok, sérülések (zúzódásoknak), gny-ladások és keményedéseknek. Nem kevésbé gyógyulást szerez a legkülönmű egyéb, a használati utasításban kimerítően felsorolt betegségekben. Kiváltképen pedig nem eléggé ajánlható a női mellnek a gyermek-eltálasztás alkalmával előforduló gyulladásánál vagy megkeményedésénél. — Egy csomag ára használati utasítással: kisebb 50 kr., nagyobb 1 frt, postán küldve szállítólével- és csomagolásért 10 krral több. Csak 1 frtos csomagok szállítatnak.

Valódi minőségben kapható Budapesten: Török József úr gyógyszerárában, VI. ker., király-utca 12. szám alatt, valamint a legtöbb más fővárosi gyógyszerárában is: ugyisint Magyarországra valamennyi nagyobb gyógyszerárában; Bécsben: bold. dr. Girtler József gyógyszerárában, Freiung 7; Scharrer Konrad gyógyszerárában „az arany keresztben”, VII., Mariahilferstrasse 72; továbbá Frits G. és R., Bräunerstrasse 5. Prágában: Fürst J. gyógyszerárában, Schillinggasse, Grázban: Nedwed A. gyógyszerárában, Murplatz. Triestben: Prasmarer Antonio gyógyszerárában, elzöltt Rocca P., „a két szerezéshez”, fő-tér. Jászvásáron: Engel J. gyógyszerárában. — Megrendelések az összeg beküldése vagy utánvétel mellett pontosan teljesítetnek. — A készítő czíme: Budapest, I. vár, Nándor-utca 3. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

15-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, ÁPRILIS 12. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt (félévre 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt (félévre 3 * Külföldi előfizetőkhez a postallag meghatározott viteldji is csatolandó.

BERECZKI MÁTÉ ÉS GYÜMÖLCSÉSZETÜNK.

Pár év előtt volt alkalmam találkozni egy idevetődött jóraváló yankeével. Bámulnom kellett azt a lelkesedést, melylyel hazája viszonyairól s kiválóbb embereiről beszélt. De nem kevésbé volt meglepetve, midőn azt hallám tőle, hogy Észak-Amerika nagy férfiai között, kik hazájukat halálra kötelezték, ő mindjárt Washington után teszi — Wilder tábornagyot.

— Wilder tábornagy! No ez bizonyosan valami nagy hadvezér lehet, a ki döntő csatákat nyert s óriási területeket hódított meg a civilizáczióknak. Hogy van az, hogy mi arról sem a történelmi munkákból, sem a politikai lapokból semmit sem tudunk? Én legalább most hallom ezt a nevet legelőször, pedig mondhatom, hogy ugyancsak szorgalmas újságolvasó vagyok vagy huszonöt év óta.

— Igaza van, uram, — válaszolt az én amerikaiam, — Wilder tábornagy csakugyan olyan hadvezér, a ki döntő csatákat nyer s óriási területeket hódít meg a civilizáczióknak. De azon nem csodálkozom, hogy ön ezekről nem olvasott. Az önök történelmi könyvei és politikai hírlapjai csak az olyan győzedelmeket és hódításokat érdemesítik becses figyelmükre, melyek tömredék véráldozatba kerülnek s melyeket sok ezer meg ezer ember élete árán kell megvásárolni. Wilder tábornagy katona ugyan, de az ő diadalainak az a „nagy hibája” van, — már önök szerint, — hogy egy lövet porba, egy csepp embervérbe sem kerültek. Röviden, Wilder tábornagy Észak-Amerika összes gazdasági egyesületeinek a főelnöke, kinek előülése alatt 52 elnök, az Unio minden államából egy-egy, tanácskozik, s a kinek vezetése alatt Észak-Amerika már megverte az egész ó-világot a gabnatermelés terén, s a ki most abban fáradozik, hogy a gyümölcstermelés terén is megverje. Nálunk már senki sem kételkedik, hogy ez a második nagy diadal is bekövetkezik, s hogy a gyümölcstermelés, melynek értéke már ma is kiteszi a gabnatermelés értékének felét, — rövid időn annyi jövedelmet hozand, mely meg fogja közelíteni azt, a mit a gabnatermelésből beveszünk. Pedig az szép kis summa ám!

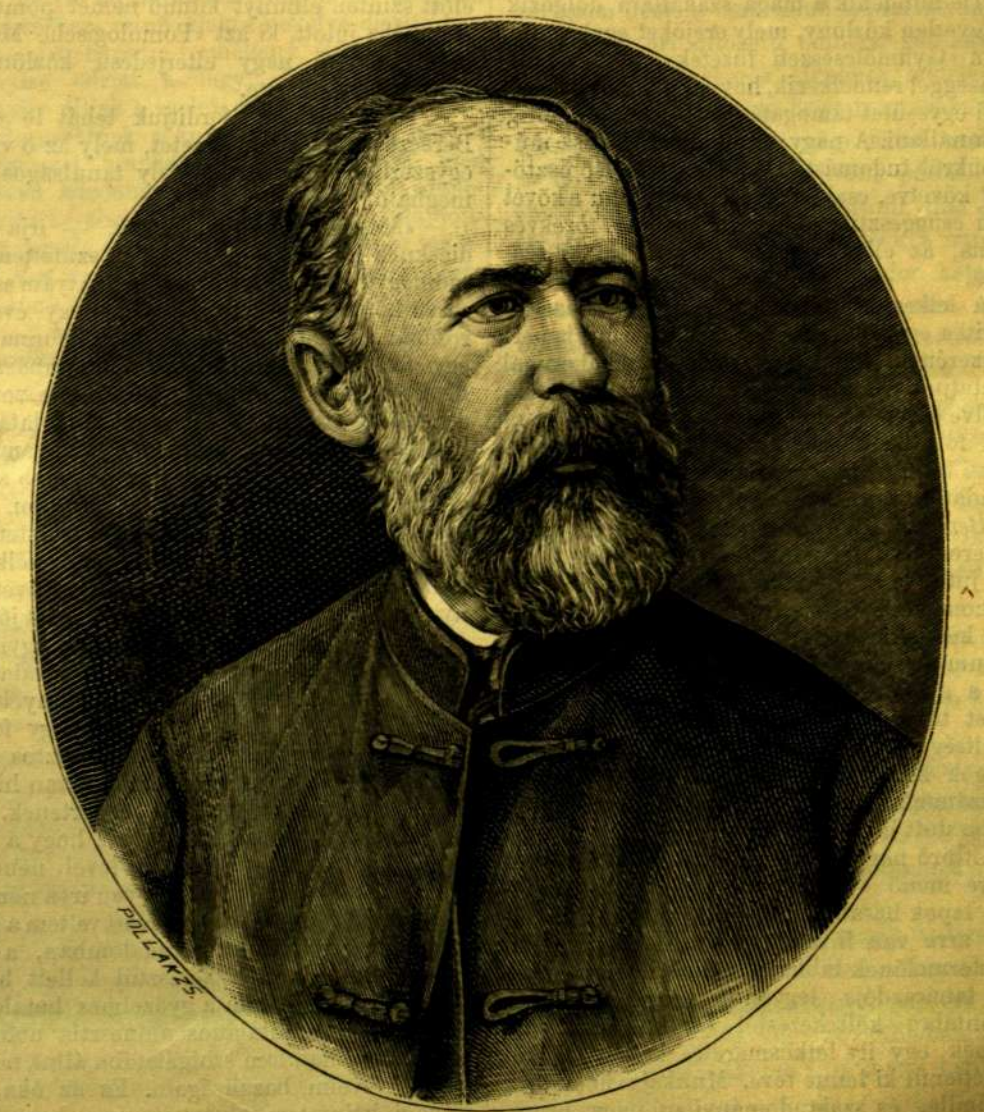
... Sokszor jutott eszembe ez a beszélgetés azóta. Hiszen a mi kis hazánkat maga a jó Isten

is gyümölcsös kertek rendezte be, körülvette olyan kerítéssel, melyen megtörik az észak-fagyasztó szele, helyezett bele domboldalokat, védett völgyeket, melyeknek áldott földjében a madár által véletlenül elejtett mag is terebélyes fává növekszik, ellátta csergő patakokkal, méltóságos nyugalomban alá hömpölygő folyóvizekkel, melyek föloldva szállítják a tápláló anyagot a fák gyökeréhez, és adott oly éghajlatot, mely alatt oly széppé, izletessé fejlődik a mérsékelt égöv valamennyi gyümölcsfaja, mint sehoh egyebütt széles e világon.

Hogy lehet hát mégis, hogy mi a természet ujmutatását számba se véve, még most is, mikor gabnatermelésünket, melyre mezőgazdaságunk

csaknem kizárólag fektetve van, többé semmi módon el nem hárítható módon katasztrófa-fenyegeti, midőn szőlőhegyeinket elpusztítással fenyegeti a fillokszera, — nem gondolkozunk komolyan a veszély enyhítésének, kárunk pótlásának módjai felől, melyek között a rendszeres gyümölcstermelés és értékesítés oly kiválóan alkalmasnak kínálkozik, hanem hagyjuk ezt egységek magán passziójának, melynek a közérdek hasznát alig veszi, s mely mellett az e téren tett dicséretes kezdemény is rendesen abba marad annak halálával, a kinek a gyümölcset szervenvelő volt?

Hát oly gazdag ország ez a miénk, olyan bőségek jövedelmi forrásai, oly nagy a jólét

BERECZKI MÁTÉ.

még a köznépből is, hogy egy oly gazdasági ág, melynek termelése mai elhanyagolt állapotában is meghaladja eladott borunk értékét, — veszendőnek hagyassék s nem érdemelné az erőteljesebb fölkarolást, mely az egymástól elszigetelt buzgó, de így csaknem teljesen meddő törekvéseket terszerű egészbe foglalná s a nemzeti jólét előlék tényezőjévé tenné?

Igy, a hogy most vagunk, számos egyesnek jobb sorsra érdemes buzgalma merül ki és vezrik el a kísérletezésben. Mert nem kell hinni, hogy minékünk nincsenek oly férfaink, kik egy e célra szövetkezett lelkes s az egész országban elágazó szervezet élén ne volnának képesek oly eredményeket érni el, melyek a mi körülményeinkhez viszonyítva akár az amerikai eredményekkel is arányosak lehetnének s hogy a kinek egy kis földje van, a bele ültetett néhány gyümölcsfa terméséből kifizethetné az országos adóját legalább.

Erdélyből Bodor Pál, Nagy Ferencz, és más lelkes férfiak buzgalmánál már sikerült oly gyümölcsös kertet varázsolniok, melynek jövedelme a kis ország bevételében tekintélyes részt képvisel. Királyhágón innen is számosan lelkesítettek, oktatnak, jó példával járnak elől, toborzván Pomona zászlója alá híveket s egy Urbánék, Bazsalicza, Glockner, Entz Ferencz, stb. sokat lendítettek a gyümölcsészet terén a magok idejében, — de irodalmi hagyatékukon kívül mi maradt meg összes alkotásaikból? Ki vette át utánok a halálukkal felbeszakadt fonalt?

Ott, a hol ők elhagyták, senki nem folytatta, mindenki újra kezdte egész elejétől. És ezek a lelkes férfiak oda szentelik életüket a szép és nemes földadatnak, — de hol a megnyugvás, hogy az ő alkotásuk is csonka nem maradt s lesz majd, a ki fáradozásaikat megérti, méltányolni tudja, meg gyűjtött tapasztalataikat, szerzett ismereteiket magáévá teszi s munkájokat folytatva, a nemzet közkinésévé tenni iparkodik.

Villási Pál tanár a kesztelyi gazdasági akadémián, az öreg Balogh Ágost kanonok Kecskőczen Trencsénmegyében, Benosik György Csabajon, Tamásy Károly Debreczenben, Mednyánszky Sándor Medvén, ifj. Tarnay Márton Rétszilason, Teleki János P.-Ó.-Zsákon, Molnár István a budai vizezellésképző igazgatója s még számosan buzgó fáradoznak, hogy a gyümölcsstermelés iránti kedvet irodalmilag is éleszték. De mindenik a maga szakállára dolgozik s az egyetlen különny, mely erejüket egybe gyűjteté, a «Gyümölcsészeti füzetek», oly csekély közönséggel rendelkezik, hogy még az orsz. gazdasági egyesület támogatása mellett is alig-alig bír fennállani. A nagy publikum alig vesz működésükről tudomást. De ők azért belső ösztönüket követve, csak görgetik a Sysiphus követét s nem süggesszi az, hogy a becületés törekvés jutalma, az elismerés oly fukarul jut ki számukra.

A lelkes kis tábor egyhangulag, hazánkban ritka egyértelműséggel azt a férfit ismeri el vezérének, kinek arczképét ez alkalommal bemutatjuk. A «figulus figulum odit» lábrakapott elve ő vele szemben elveszti érvényét, mindenki föltlenül hódol tekintélyének, melyet alapos tanulmány, lelkiismeretes buvárlat és szakadatlan munka alapított meg számára.

Bereczki Máté elsőségét a hazai gyümölcsészet terén elvitatni senkinek eszébe még eddig nem jutott s az e tudományággal foglalkozók phanomenális tehetségnek ismerik el, s több mint két évtized óta ő a legfőbb forum appellatorium a szakmájába vágó vitás kérdésekben. Ugy a gyakorlat, mint az elmélet terén a természet titkaiba mélyen behatoló tudományos készültséggel művelő a pomológiát s oly vizsgátságok között, melyek kisebb lelki erejű embert számtalanszor elriasztottak volna czéljától, él választott hivatásának.

Utóbb nagy munkája, a már három vastos kötetre menő «Gyümölcsészeti vázlatok», melyet e lapok hasábjain már több ízben említettünk, arra van hivatva, hogy a magyar gyümölcsstermelők bibliája, eljárásában utmutatója, tanácsadója legyen s megkímélje sok haszontalan költségestől és kísérletezéstől, melynek egy ily lelkiismeretes kalauz nélkül okvetlenül ki lenne téve. Munkája nem csak irodalmilag és szaktudományilag nagy becű, de egyuttal valóságos jótétemény, mely általa a köző oltárára letéve, mindenki számára oly ismereteket tesz kinek-kinek könnyen hozzáfér-

hetőkké, melyek megszerzése pusztán empirikus uton sok időbe, fáradságba és kiadába kerülne.

Bereczki Máté ama nagyon ritka magyar emberek közül való, kik egyesíteni tudják magukban a tudóst a gyakorlati férfival. S mégis hányan, de hányan lesznek tán e lapok olvasói között is, a kik így fognak fölkiáltani: «Ki ez a Bereczki Máté? Most olvassom először e nevet. És ha csakugyan olyan derék, jóra való ember: hogyan esik, hogy csak most fedezik föl?»

Ennek is megvan a maga magyarázata. Bereczki Máté páratlanul szerény ember, a ki irtózik a zajos élettől, kerüli a nagy társaságokat, a hol feltűnhetne s a hol okvetlenül ünnepelelnék, lelkeből gyűlöli mindent, a mi csak távolról is reklámhoz hasonlít s beéri a barnat szerepével, mely csöndben, észrevétlenül terjeszti áldásait. Mi nálunk pedig az a praxis, hogy csak azt vesszük észre, a ki előtérbe tolakodik s nem azt tartjuk nagy embernek, a kinek nagy érdeme, hanem azt, a kinek nagy — bátor-sága van. Nincsen nálunk Diogenes, a ki lámpával keresné «az embert», s mintha nekünk nem is volna rá oly nagy szükségünk, hogy a mi kis fény akad valahol, közjóra világítsou, teljes lelki nyugalommal hagyjuk a gyertyavilágot a véka alatt.

Ez is speciális magyar divat. Más kulturálisan olyan tehetségek, mint a Bereczkié, lehetetlen volna évekig rejtőznie, fölkeresni, fölismerni a föld alól is s megillető helyére tennek. Hogy az mennyire igaz, bizonyítja a Bereczki példája maga. A nálunk csak szűkebb körben ismeretes e név Nemetszország gyümölcsészetet foglalkozó széles köreiben régen a legünnepelebbe között szerepel. A németek meglátták messziről, a mit mi közelről nem tudunk észrevenni s most magam is abban a komikusnak nevezhető, bár viszonyainkat szomorúan jellemző helyzetben vagyok, hogy egy érdemes hazánkba életrajzi adatait — német forrásból vagyok kénytelen összeállítani.

Oberdieck, a német gyümölcsészek elhunyt nagy mestere, kivel Bereczki élénk levelezést folytatott, még 1872-ben fölkerlte hazánkfiát, ismerteté meg őt életének körülményeivel. Az ily érdemes oldalról nyert fölhívást az udvariasság megsértése nélkül lehetetlen volt ignorálni s Bereczki közölte végre Oberdieckel vizsgátságjeljes életének vázlatát egy szerény hangu levélben, mely később Lucas, a két év előtt szintén elhunyt kitünő német pomologus birtokába jutott, ki azt «Pomologische Monatshefte» című nagy elterjedésű közlönyében 1882-ben közzétette.

E folyóiratból fordítjuk tehát le ezuttal Bereczki Máté élettörténetét, mely az ő világos, egyszerű előadásában ép oly tanulságos, mint megható.

«Magyar születés vagyok, — írja Oberdiecknek Bereczki, — 1824-ben születtem Nógrádmegye Romhány községében. Atyám szegény sorsu kőfaragómester volt. Tizenegy éves koromban beadott a falusi iskolába, honnan már egy év múlva Vácra küldött a gimnáziumba, de itt csak egy évig segíthetett pénzzel. Már a második osztályban jobb módú iskolatársaimmal kellett korrepetálnom, hogy magamat fentarhassam. Erre később még nagyobb szükségem volt, midőn Budapestre kerültem, hol a jog- s államtudományi szakmát befejeztem.

«Magam szorgalmamból, mester nélkül, sajátítottam el a német és francia nyelvet anynyira, hogy az e nyelveken írt műveket jól megértem, de nem levén gyakorlatom, egyiket se beszéltem folyékonyan s ha e nyelvek valamelyikén írnom kell valamit, előbb anyanyelvemen kell föltennem a fogalmazványt s úgy fordítanom le németre vagy francziára. Biztos is vagyok benne, hogy fordításom tele van hibával, de hiszem, hogy azért mégis megérteneik.

(Lucas e pontnál megjegyzi, hogy a hozzá Bereczkiétként érkezett számos levél nem csak igen érthetőleg, de szépen is van írva németül.)

«1848/9-ben tényleges részt vettem a hazám szabadságért vívott forradalomban, a miért aztán hét esztendőn keresztül kellett bujdosnom és lappanganom a győzelmes hatalom üldözése elől. Az általános amnesztia után nem kívántam e hatalom szolgálatába állni, nem engedték elveim, hazafiságom. Ez az oka, hogy anyagi helyzetem olyan szerény, hogy ma is csak magántanítással kell magamat fentar-tanom.

«A természetből költői hajlamokkal levén

fölruházva, kora ifjúságomtól oly annak tekintettem a gyümölcsfák nemesítését, mint a mi által merész kézzel nyul belé az ember a természet munkájába, tehát valami szentnek, nagy-nak. Önkénytelen bolyongásom alatt, a hová csak sorsom vetett, mindenütt nemesítvényekkel jelöltem utamat. A hol csak egy vadonczot találtam, nem kértem én, Péteré-e vagy Pálé, — beoítottam a vidéken ismert valamely nemes fajjal.

«Ha aztán hébe-hóba valamely nemesebb faj leírását olvastam gazdasági közlönyeinkben — gyümölcsészeti folyóiratunk akkor még nem volt, — azonnal megrendeltem, mert elolthattalan volt bennem a vágy, hogy megszerzzem, tanulmányozzam s ha bevált, elterjeszszem. Csak hogy e forró vágyam betöltését balsorsom, mely hanyttvetett, sok ideig nem engedte s így visszafojta bennem akkorára nőtt, hogy kedvező állásomtól — (1860-ban, mikor nálunk némi alkotmányos szellő kezdett lengedezni, körjegyző voltam,) — megváltam, mivel a sok irkálás nem engedett ennyi időt, hogy némi kertészkedésben üdülhessek.

«Magánnevelő lettem egy jó módú csanád-megyei kincstári berló gyermekei mellett, kihez tíz évre szerződtem. Szerződési időm ép ez évben (1872) jár le.

«Itt vette kezdetét az én gyümölcsészeti működésem; itt, a hol megérkelem idején csak néhány beteg meggy- és akácza állt, mint egy négy magyar holdnyi gyümölcsös rendeztem be, a hol most ezernél több fő áll, valamennyi a sajátkezű nemesítem a legkülönbözőbb fajokból.

«Midőn hozzá fogtam kertem alakításához, hogy magamnak minél előbb gyümölcsészeti ismereteket szerezzek, kérve kértem legjobb hírből álló akkori pomologusainkat, küldjenek számomra hiteles ojtóvesszőket s nevezzenek meg a külföldi irodalomból néhány kiválóbb gyümölcsészeti munkát. Egyik nem is felelt esengésemmre, a másikon vesszői, mint később kiderült, nem voltak hitelesek. Távolságomtól csak a véletlennek köszönhetem, hogy hazai pomologusaink közönye mellett választott szakmámban kissé tágabb látókörre szert tennem sikerült.

«Tagja lettem a világhírű belga Van Mons-társulatnak s onnan 40 jó gyümölcsfajt hoztatam; de nem azt küldtek, a mit rendeltem, hanem új, ismeretlen fajokat. Oda lett bízalmam s társulathoz is. Van Mons áldott emléke iránti kegyeletből tagja maradtam ugyan, ojtóvesszőt azonban onnan nem hoztattam többé.

«Majd a német gyümölcsész-egyletnek lettem tagja s itt végre fölálltam, a mit eddig epedve, de hiába kerestem: eljuttottam az isteni pomologia kiapadhatatlan csúfjéhez.

«Lassanként megszerztem a német pomologiai irodalom szellemi kincseinek gyűjteményét is, s néhány év óta magam is napszámoskodom hazánk gyümölcsészeti irodalma körül. Fájdalom, még most csaknem egyszámam. Idősebb pomologusaink elmúltak, elpihentek.»

Igy szólt a Bereczki levele.

Midőn Sármezey Antal házánál, kinek gyermekei mellett Bereczki Máté nevelésködött, a szerződésileg kikötött tíz esztendő letelt, a derék hazafi, kinek elég alkalmja volt megismerni a lelkiismeretes, alapos képzettségű s szerény és megnyerő modoru tudós egész lelkületét és jellegét s méltányolni tudta üdvös törekvéseit, — nem kívánta többé elbocsátani házatól, hanem kezére járt, hogy tovább is nemes szenvedélyének élhessen, melyről belátta, hogy annak becsét előbb-utóbb a haza is észreveszi s javára fordítja.

Igy maradt meg Bereczki Máté továbbra is Mező-Kovácsházán, a világító visszavonulva s csendes remetésgében minden idejét és erejét a gyümölcsészetnek szentelve buzgón, lelkiismeretesen, jutalmat nem várva, áldozatot nem kímélve, fáradsalmat nem ismervé. Ma már a kert közel hat hold terjedelmű, tele ültetve mintegy 3000 gyümölcsfával, melyeket mind saját kezével ojtott, Európa legtekintélyesebb gyümölcsészeitől, leghitelesebb helyeirel, Reutlingenből Lucastól, Plautiersből a Simon-Louis-testvérektől, Oberdiecktől stb. hozatta meg a nemes vesszőket s részint önálló anyafák, részint oly próbafák segítségével, melyeknek ágain több faj van beojtva, alakítva oly kísérleti telepet, melyhez, ha a fajok sokaságára nézve van

is, de hitelességére egy sines fogható egész Európában.

A mező kovács házi gyümölcsfatelep egyik specialitása, büszkesége hazánkban, melynek a külföldön is nagy híre van s melyről Villási Pál azt állítja, hogy Oberdieck halála óta az egyetlen hiteles gyümölcsészeti telep világrészünkön. Gyümölcsfaiskola-tulajdonosaink, kik a csemeték eladás czéljából nevelik, nem keresnek jobb ajánló levelet üzletüknek, mintha katalógusaikra rá nyomtatják, hogy ojtó vesszőiket Bereczki Mátétől szerezték. Bármí cifra idegen firma nem lenne ily nyomatékos.

És ezt mind egy magán ember, egy szegény nevelő alkotta meg, minden idegen segítség nélkül, egyedül nemes szenvedélytől ösztönözötve, önzetlenül, kilátás nélkül fáradozásai méltó jutalmát. Megalkotta azokkal a szerény eszközökkel, melyekkel igénytelen állásban rendelkezhetett, abból a néhány garasból, melyet magán leczkéért kapott fizetéséből megtakaríthatott. És a mi leginkább szól önzetlenségéről, megalkotta egy olyan helyen, mely nem volt az ő tulajdona, hanem hasznos-berbe adott kincstári birtok, a hol minden pillanatban ki lehetett téve annak, hogy akár a bérletben, akár a kormányban történhet változás az ő évek hosszú során keresztül lelkiismeretes gondallal végzett alkotását egy perc alatt semmivé teheti.

És megalkotta páratlan telepet olyan helyen, a mely a gyümölcsstermesztésre a képzelhető legkedvezőtebb s a hol a gyümölcsészetnek a talaj, az égélj, a természet minden csapásával kell elkeseredett harcra vinnia.

A tevélyes, könnyen kiszáradó talajban néha a földszine fölé verődik föl a talajvíz, máskor meg a szárazságtól fölrepedez a föld, hogy bele lehet lábbal süppedni hasadékaiba. A sik alföldön, hol se hegy, se erdő, szabadon száguldanak a szelek, a fát gyökereiben megszakgatják, ágait összetördelik, gyümölcsöt még zöld korában leverik. A már kora tavasszal beköszöntő hősséggel megjelennek a kártékony fergek milliárdjai s lepusztítják nem csak a rügyet és kötődött apró gyümölcsöt, de a fák leveleit is. A mi gyümölcs mégis megmarad, az az afrikai forróságban siettetve, kényserülve érkezik s egész finomságát ki nem fejtheti. Néha a forró nap után beáll éjjel a hideg, mely fagyot hoz magával s már két ízben érte a gyümölcsöt oly csapás, mely a benne fölhalmozott gyümölcsészeti kincseket és a ráfordított munka eredményét csaknem egészen semmivé tette.

S mindez a buzgó, csüggedetlen embert nem fárasztotta ki. Ujra meg újra hozzá fogott, hogy helyre pótolja a veszteségeket s hogy fölépítse, a mit ő «az ő kegyes istennője, Pomona templomának» nevez.

Mit lehetett volna tenni egy ily akarral, egy ily csodálatos ügyszeretettel és lelkiismeretességgel egy olyan országban, a hol az ilyenek méltánylása nem hiányzik minden értek s a hol kormány és társadalom vetekedve sietne a hátkörnyti és segédkezet nyújtani a hasonló közéletű törekvésnek! Itt mitálunk? A beavatottak kised tábora kivül ki vesz Bereczki Máté törekvéséről tudomást, ki tesz csak egy szalmaszálat is keresztül azért, hogy czéljaiban, — melyek pedig bizony a hazának válnának javára — elősegítse? A kormány, melynek kötelessége volna a magánszorgalom és szakmeret egy ily páratlan alkotását, új jövedelmi forrásoknak nyitni eme telepet, — mely máskülönben a pusztulásnak nézend elébe, mint sok egyéb drága tulajdonunk, — a nemzet közkinésévé tenni s Bereczki Máté ismereteit a közjóra széles körben fölhasználni; a kormány még annyit sem tett meg, hogy Bereczkiék díj-talanul engedné át a telepet, melytől Sármezey fizeti a haszonbért, s arra a több oldalról kifejezett ohajtásra is, hogy legalább meglevő kertje mellett engedjen át bérizetés nélkül csak három holdat, hová terjesztésre méltóknak talált, de gyümölcsésében már el nem férő fajait egy-egy önálló fában is elhelyezhetné, — csak hű biztatással felelt. Így dobnak el nálunk néhány rongy forintért milliókat, — mert kétségtelen az, hogy a mező-kovács házi telep, oly kihasználás mellett, a milyt megérdemel, a milyen minden más országban kétségkívül részesülne is, — milliókat reprezentálna s az ország egész vidékére nézve lehetne a jólét forrásává.

De hát az emberekbe a jobb belástat nem

ÁPRIL.

Oltózik már a tavasz
Zöld selyem ruhába.
Lengő haja napsugar,
Gyors felhő a fátyla.

Ajakán a szó zene,
Lehe búvós illat,
S ha fölnyitja kék szemét:
Bú sötétje virrad.

Mosolyogva nézdeli
Arcát habtkörbe,
S pajkosan szór két keze
Virágot a földre.

S a merre csak átsuhan:
Játszi szellő támad.
Kék ibolya nő nyomán
S mosolyog a bánat.

A kinek csak egy fató
Mosolya jut, boldog.
Én sóhajtok egyedül,
Oh, csak én nyomorgok.

Ugy nézek rád, szép tavasz,
Mint a lány szemébe,
A ki régen elhagyott,
S most nem is vesz észre.

REVICZKY GYULA.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELÉ.

1849. ápril 23-tól május 5-ig.

15. A Semmering.

Majdnem teljes huszonnégy órát töltötünk a bécs-ujhelyi akadémia épületében. Ezalatt sok mindenre ráértünk. Hosmayer «Anemonen» című művét többet közölünk ismerték, s kinek ne jutottak volna eszébe, mikor Bécs-Ujhely utcáin átvonultunk, Frangepán, Zrinyi és történelmünk más alakjainak árnyai! — Nem tudom miért késtek, de már tíz óra lehetett, mikor tovább indítottak. Az utczákon a nép tömegesen nézte a nem mindennapi látványt, egy hosszú sor uri öltözött embert, katonák közt, gabonahordó szekerek oldalaira fektetett elég hosszú deszkákon ülve, hogy le ne szakadjanak, ha netalán kissé jobbra vagy balra csuszna is az ülés. Hatan-nyolczan ültünk párosával egy szekéren. Mohácsy bácsi előttünk ült, s mivel lépést haladtunk, jól megérthetjük, a mint egyik szakértő polgár a többinek minden kételyt kizáró biztossággal, vastag barátunkra ujjal is mutatva, mondá «Az amott sárgarézöntő. Nagy műhelye volt és már ágyút is öntött.»

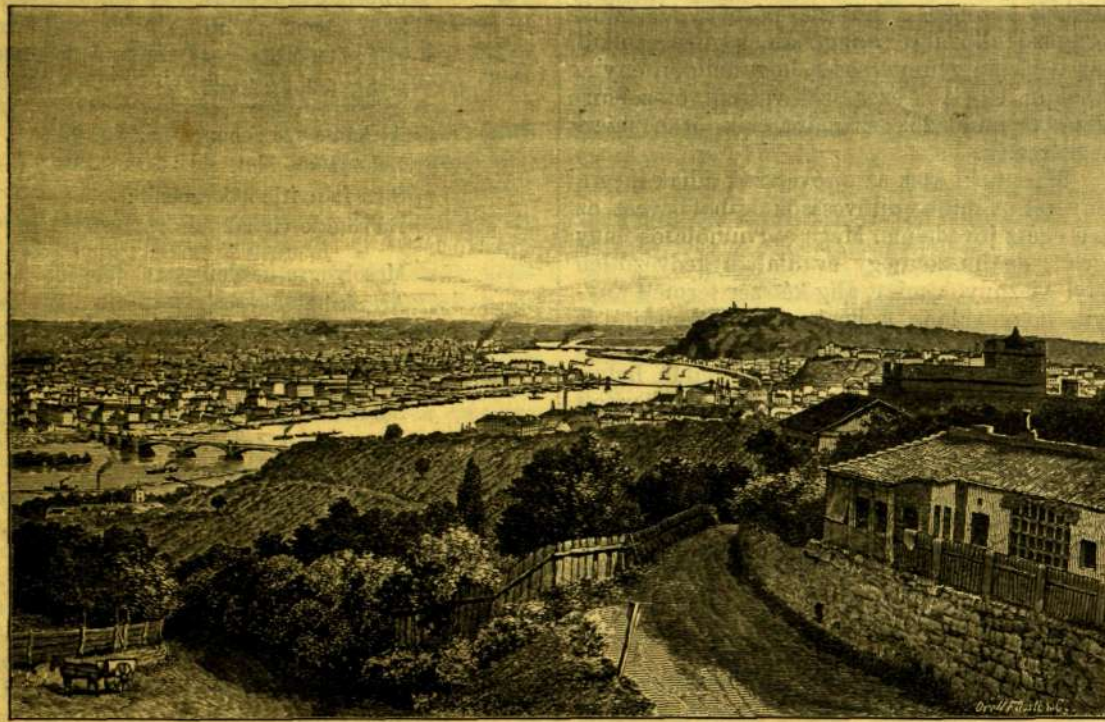
Kiérre a városból, a lovak gyorsabban kezdtek lépni s a reggeli ködfátyol eltűnedezősén, szemünk elé léptek a semmeringi hegyesport és lánczolat körvonalai. A csucokat verőfény önté el, a növényborította oldalak és az erdős dombok a tavasz egész pompájában diszelgének, s mind élésebben rajzolódtak le tekintetünk előtt, minél inkább közeledtünk Gloggnitzhoz, mely arra látszott rendeztetve, hogy a Semmeringre törekvőknek előtétet, a Semmeringről érkezőknek pihenőt nyújtson.

Tehát nem Bécsbe fel, mint némelyikünk számítá, hanem délnek, Stájerorszáig felé; mi-ben csak új bizonyítékát láttuk annak, hogy ellenfeleink szénája még nincs rendben, a muszka-segély daczára, melyre építettek.

Gloggnitzba jókor érkezünk. Valamit kapunk fogaink alá, de az ebéd elmaradt, azon ürügy alatt, hogy majd a hegyen túl lesz rá jobb alkalom és több idő. Vagy fél órába beletelt, míg új gabonahordó szekerek s új lovak kerültek, s mi átszálltunk.

A kigyóvonalakban felfelé tekerődő utnak nem akart hosszavége lenni. Egy kéttornyú, sok ablaku emeletes épület a hegy közepe táján

TÖRS KÁLMÁN.

Kilátás Budapestre a Rózsahegről.

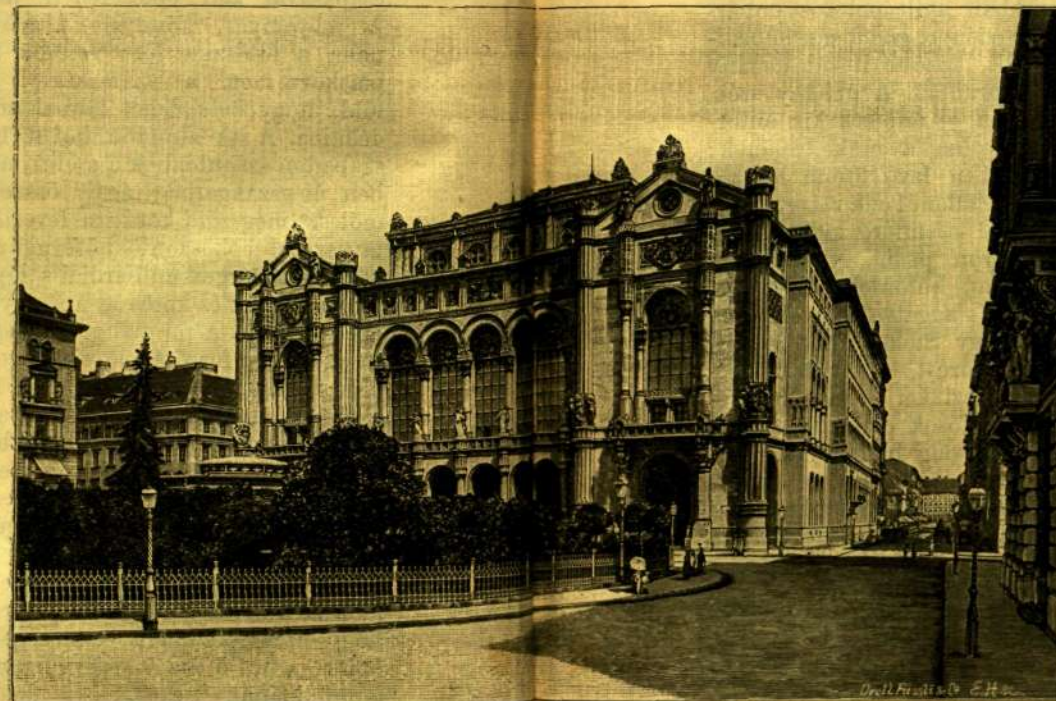
Ferencz-József-tér a magyar tud. akadémia palotájával s kilátással Budára.

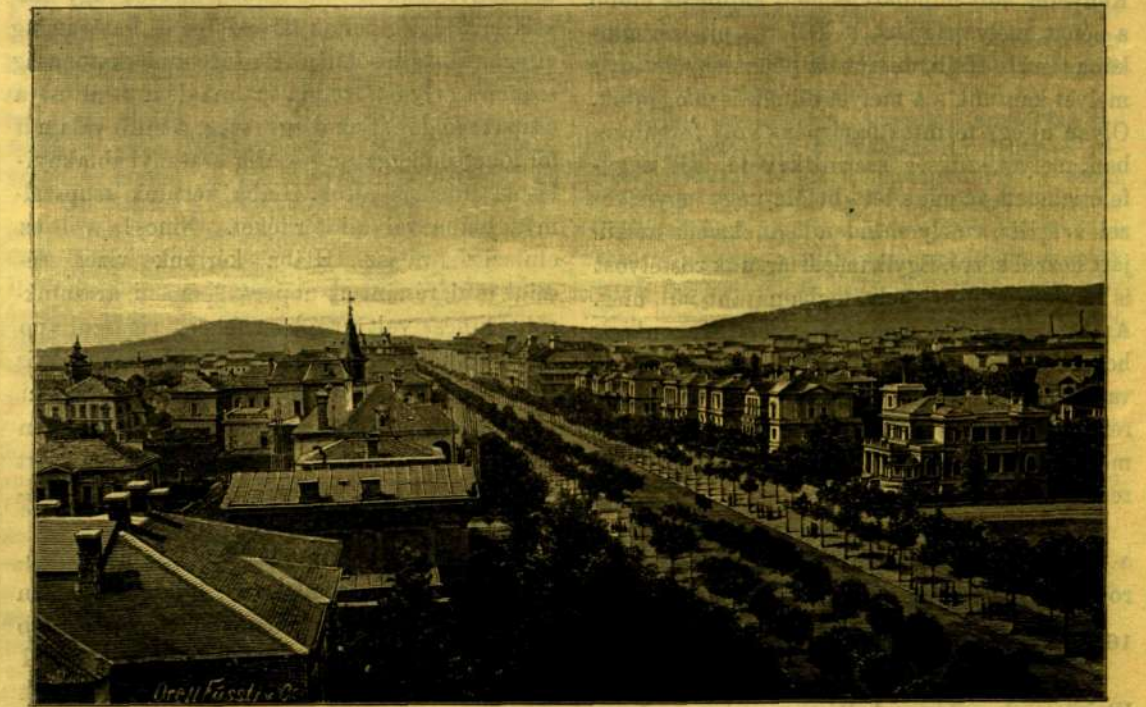
Kálvin-tér.

Budai vízi város kilátással a Margithídra és Margitszigetre.

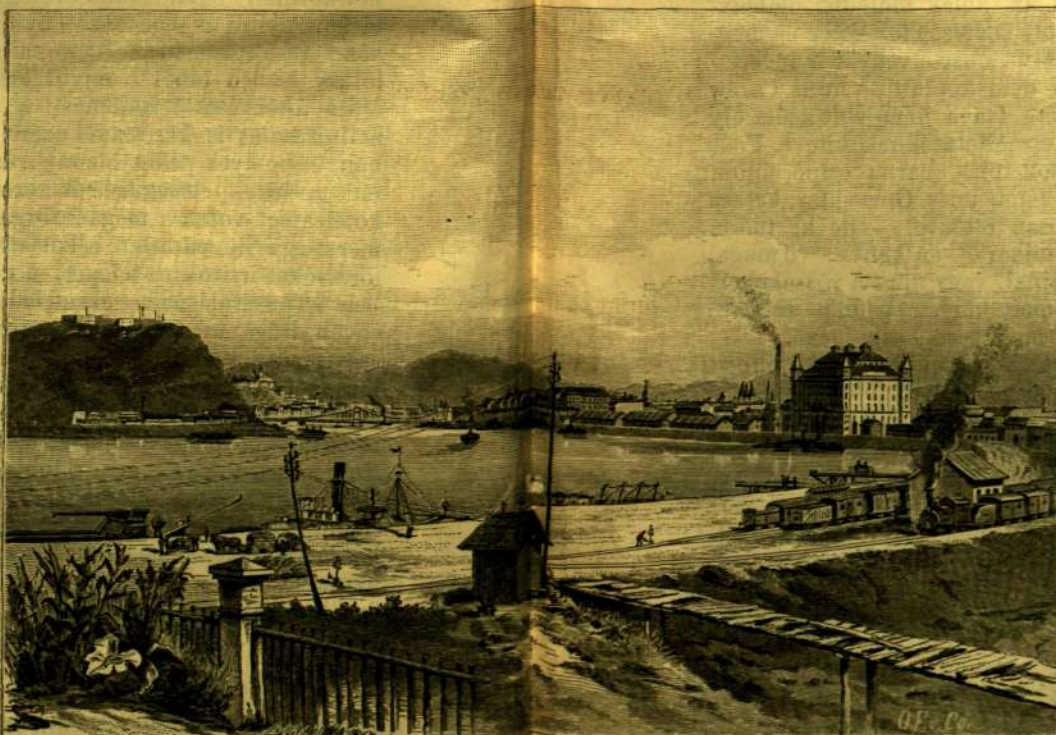
Fővárosi tér a kioszkkal.

Külső sugár-ut.

Ferencz-József-tér, kilátással a Gellérthegyre.

Danai távlatkép a pesti városi oldalról.

Oktogon-tér és a körépső sugár-ut.

BUDAPESTI KÉPEK.

A Budapest a kiállítás című új kalauzkönyvből.

majd jobbra volt tőlünk, majd balra, majd magasán fölöttünk, majd kevésbé magasán, míg azután mi kezdünk felülkerekedni. Minél magasabba emelkedtünk, a kilátás előre egyre székebb, de hátrafelé annál tágabb és változatosabb lett. Leszállnunk és gyalogolnunk a szekerek mellett nem engedték, pedig a fel-felére álló szekérszékelyekre fektetett deszkák egyre hátra csusztak, s a támasz nélküli test felső részét nem egyszer nehéz volt egyensúlyban tartani.

Végre elértek a hegy tetejét és a fensikről körülnéztünk látunk mindenfelé a vaspálya épülésének jeleit, a távolban mérnököt és munkásokat is, kik meg-megálltak a «transportot» nézni. Vakantúráshoz hasonló munkálatok nyomai minden felé.

A leereszkedés jó soká tartott s most a deszkák meg előre csusztak, s az egyensúly megtartása a test izmainak másféle feszülését kívánta. De ezt már könnyebben túrtuk. «A nehézségem legalább felénnyire túl vagyunk» — gondoltuk s úgy voltunk értesülve, hogy a legközelebbi állomáson túl már vaspályán megyünk tovább, s éhségünket is fogjuk csillapíthatni. Addig a dohány füstje rövidítette a perczeket.

Csakugyan vaspálya udvarába kísérték be. Kenyeret, sört mindjárt lehetett kapni, de előbb a pénzt, mely ért járt, le kellett a pinczér márkába tenni. Hajt, de furcsa pénz is volt az, a melyet kaptunk s a melyet tőlünk is elfogadtak. Olyan új egy forintós papírpénz volt forgalomban, melyet szükség szerint kétféle, sőt négyfelé lehetett vágni, s lett belőle négy ugynevezett «firtli», mely minden fennakadás nélkül járt kézzől kézre. Egyik másik társunk rostélyost is rendelt, mint a mely leghamarább sülni meg. Azt is előre kellett megfizetni. Történt azonban, hogy minden biztatás daczára a rostélyos a vasut második csegetésére nem minden megrendelő számára készült el. «Himmelszakerment» ezés hallzott ki a konyha ajtaján keresztül, de nem használt.

Csegették harmadszor, be voltunk zárva, a vonat elrobogott, néhányunknak firtlije és rostélyosa maig is ott van.

16. Mostani zárandoklásunk két utolsó napja.

Az éjelt a gráci vasuti állomáson töltöttük. Eleinte a kocsikban kellett maradni, míg a vendéglő terméből az utolsó ember is el nem ment. Akkor azután beeresztettek oda. A kinek jutott az ételmaradékból, az ehetett is. Inni mindenkinek jutott, de több követeléssel előállni, hiába való kísérlet lett volna. Ágyról, de még szalmáról is, szó sem lehetett. A ki a falak melletti párnázott és párnázatlan padokon el nem fért, tehette azt, a mit Görgey szokott, és a mit egy futártisztnak, ki neki későn este sürgőnyt hozott, meg is mutatott. Görgey ugyanis, tekintetbe véve, hogy késő éjjel van, s a válasz időt kíván, a futárt megkínálta saját szobájában éjjeli szállással. A tapasztalatlan fiatal katona félénken azt jegyezte meg, hogy csak egy ágy van a szobában. Mire Görgey: «Hát egy barátom urammal nem elég?» s midőn az azt felelde, hogy az a tábornok urak kell, Görgey röviden mondá: «Én soha sem hálók ágyban, mikor nincs, hanem lefekszem így!» és megfogva a legközelebbi széket egy terítet a földre, hogy lábai fölé meredének, a támasza pedig lejtős sikot nyújtott. «Ha Martonvásárt az éjelt töltötték a teke-asztalon» jegyezte meg egyik másik «ezek az asztalok se különbek» s elfoglalták fekhelyül az asztalokat, melyek ugyis voltak szedve.

Nem is emlékezem már, mily időben indultunk el a gráci állomásra, hol oly szívesek voltak és egy csomó firtliért mindenkinek, a ki este megrendelte, szolgáltak reggelivel. «Jobb reggel valami, mint egész nap semmi» gondoltuk, s így igyekeztünk elejét venni a jövőendő étvágy-nak is.

A tájat köd borította s nem sokat láttunk a különben érdekes tájképből, melyet a Grász és Czilli közi vidék nyújt. Inkább csak sejtettük, mi van a fátynall túl, mely csak lassan kezdett foszladozni. Czilliben egy üresen álló laktanya udvarába ballagtunk czókmókostól a vaspálya-állomástól, mely akkor e helyen végállomás gyanánt szolgált.

Innen ismét lovasszekereken tovább, kopár hegyoldalaktól övezett völgyben. Az ut alig ész-revehetőleg ugyan, de emelkedett, kanyargott s nem egy helyen úgy látszott, nincs tovább. A világ itt van, nem ugyan kész deszkákkal, de tővön álló fenyűfákkal elrekeszve. De hát csak volt tovább is. A hegyormok egyre magasabbra nyultak föl, a hegyoldalak egyre kopárabbak lettek. Itt-ott egy pár házból álló telep, szé-naszárító épületekkel, aklokkal s a napon süt-kérező egy-két öreg anyókéval, s bámészködő gyermekekkel.

Este lett, mire egy faluba értünk, ha jól tudom Kraxen a neve. Pénteken este volt, május 4-én, mikor beteretlek valami pajta-féle, de alacsony, szűk faépületekbe, melyek úgy lát-szik középszerűek voltak kirendelve és hatóságilag elfogadva szállásokul az erre átvonuló katonaság számára. Gyűrt, ronda szalmaalom terült el a csupasz földön. Seholy szeg, a mire valam it föl lehessen aggatni. — Aliq arasznyi ablakny-lások, düledező ajtó. Hiába kértünk zsupszal-mát, hiába valami teríték. «Nincs!» volt az elutasító válasz. Hiába kértünk vizet ré-zsint inni, részint az ut porát lemosni arczaink-ról. «Nincs» volt erre is a felelet, vizsgul «no majd holnap!» Egész utunk alatt Budáról idáig egy csepp eső sem esett a földre ott, a hol mi voltunk, de a Cillitől Kraxenig vezetők különben igen jó ut is régen láthatott eső. Iszonyu port-verték fel a lovak, szekerek és a gyalogló kísé-ret, de nem volt mivel lemosni.

Minden éjjelünk közt talán ez volt a leg-keservebb. De elmult ez is. Reggel utközben egyik-másik társunk panaszkodott a porkoláb elött, hogy viszketegyet érez a testén, a miből gyanítja, hogy a szalmából valami fereg ragadt rá. «Katona-dolog,» felelt a porkoláb, «tessék vakarózni!»

Sovány gebék vontatták a nyirkogó apró szekerekre a szerencésünkre ugyan jó, de sajnós, talán még a tegnapi is. Rossabb uton. Végre megpillantók Lajbach városa tornyait, utóbb a vár falainak tetőzetét, s tíz vagy tizen-egy óra lehetett dél előtt, mikor a vár kapuin át bevonultunk ennek községi kebelébe. — Le-szállhattunk. Sorokba állítanak s egy tábornok papírselelletel kézzel, melyből egyenként ol-vaszt neveinket, átvett bennünket!

A mint félkörben fel valánk állítva, külön csoportban a grótok, fűrészös szemekkel össze-néztünk, kiki azzal, a kihez legközelebb áll vala, s mintegy kérdeztük egymástól, a mire ugy is tudtuk, hogy felelni egyikünk sem tud, hogy vajjon mi lesz további sorsunk. Soká málánzi nem értünk rá, mert már a legközelebbi percz-ben beteretének a vár keleti oldalán fekvő tö-mör épületbe felvezető kölépés felé, melyen párosával, a kellő távolság megtartásával, hol-minkat, a hogy birtuk, czepelve, felhágván, az épület belsejébe jutottunk. — További sorsunk-ról, ha sorsunk és soraik valakit érdekelnek, majd más alkalommal adunk hírt a «Vasárnapi Ujság»-nak.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irtá FRANCILLON R. E.

NEGYEDIK FEJEZET.

Melyben hősünk mindegyre jobban — egész fűlig szerelmes lesz.

Carew Ferit hát Pöre, a szolgáló hozta kissé rendbe, a mosó-konyhában. A mütét alatt mind-dig arról gondolkodott, nem legokosabb volna-e azonnal kerekelt oldani s meg sem állani hazáig. Lett volna rá elég oka, mert ha gondolatban összehasonlította magát a tökéletes világgal, Quickset kapitánynyal, csakugyan el kelle ismer-nie, hogy meg sem állhat mellette. De mikor győzőtt a félelem és tartózkodás, két szép szem-vonzó erején? S ámbár úgy érezte magát, mintha tisztelendő Pengold ur békebírói minőségében őt börtönbe vagy éppen gályákra küldötte volna, s ámbár édes anyján kívül uri nővel soha éle-tében nem beszélt, az pedig oly rég volt, hogy el is felejtette, hogy kell azt kezdeni — mégis csak nem Hornacombe, hanem az Openshaw kisasszony szobája felé fordította lépteit.

Csinos szobácska volt, egyszerű s otthonias, de mégis díszesebb, mint a stoke-julioti lélek-széken láthatlanban gondolni lehetett volna, tekintve milyen lompos juhászskutyá volt maga Pengold tisztelendő ur. Az alacsony, széles, egyetlen ablak, csinos fehér függönyével egye-nesen keletre nézett s a reggeli nap üdítő su-gárait a magok teljességében bocsátotta be a kis szobába. A sarokban nyílt polcos pohár-szekék a lelkés java-edénye, gondosan letörül-getve s jó rendben állt, közétté itt-ott néhány új divatu válogatot darabbal. A néhány szék, — kettő sem egyforma — érdekes kis buter-gyűjtemény lehetett volna a mükedvelőnek; egyiknek a karján félben levő finom himző-munka volt, mintegy véletlenül oda vetve, tulaj-donkép pedig kaczerül szemlére kitéve. Egy másik polcos állványon pedig, valamint a kandalló fölött a falon, különféle sajtások tárgyak voltak felrakva s aggatva, melyek mind arra emlékeztettek, hogy Stoke-Juliot mellett sok hajó szenved hajótörést, — távoli földrész-ek termékei vagy iparczükkei — még fegyver-ek is — mlyeneket hajósok emlékül hoznak nejeik s gyermekeiknek, vagy hugaiknak, s me-lyeket a tenger éhes torkából még hajótöréskor is kiragad a véletlen. Az illysmik a stoke-julioti lakosoknak, kik a hajóromokról szedettek a menthető tárgyakat, árucikkül szolgáltak, s Openshaw kisasszony, talán mert maga is ilyen formán menekült jóság volt, ösztönzerü elő-szeretettel szedgette s vásárolgatta össze az illysmiket. Carew Feri sok efféle látott már, de volt közte egy oly tárgy, a mit még ily környezetben nem látott Stoke-Juliotban, egy ébenfa-feszület, rajta függő elefántcsont fe-hér Kristussal, mely a falon, egy dáhliákkal telt nagy virágedény fölé volt függesztve. — A reggeliző-asztal az ablak melletti ülőhelye-zhez volt huzva s oly izletesen fölterítve és meg-akva, hogy még oly ember étvágyát is ingerel-hette volna, a ki nem koplalt — mint Carew Feri — már 24 óra óta s nem volt azóta oly testi és lelki megheurcoltatásnak kitéve. Fod-ros szalonna, rántott tojás, barna cipó, finom sajt — mindenek fölött miss Openshaw, kecses mosolyával, csinosan öltözve, — de ki tudna öltözékére nézni, mikor ő van benne — ő maga, olyan, mint a hajnal, vagy mint a rózsabokor, vagy akármi más (mert minden hasonlat sántít!), a mi csak kedves, megnyerő s szív-igező.

Még maga Quickset kapitány is, különben a tökély irigylendő példány, fölleszenek s láb alatt levőnek tűnt föl mellette; sőt Feri, magának is meglepetésére, ferdének s homályos folttokkal teljesnek látta máskor oly ragyogó ba-rájtát, kivált örökös (most izetlennek tetsző) mosolyával s mindig fitogtatott fehér kezeivel. — No, Carew ur, — szolt Openshaw kis-asszony vidáman s minden árnyéka nélkül a félénk tartózkodásnak, melyet falusi kisasszo-nyok a fiatal emberek irányában szoros kötele-ségöknek szoktak tekinteni, — üljön le mind-járt, ide, Quickset kapitánynal szembe, — azt hiszem nagyon éhesnek kell lennie s reggelim szegénységét jó étvágygyal fogja kimenteni e jobbhoz szokott vendégünk előtt.

— Kedved gúnnyoldik velem, szép hölgy, — szolt a nyalka kapitány, mialatt Feri félén-ken helyezkedett el tágas karszékeében, — biz isten, gúnnyoldik. El se hinné, mily kedves egy ilyen egyszerű falusi reggeli, már csak udjon-ságánál fogva is, a dús lakomák után, miket marquis barátimmal, vagy Norris Józsinál, tudja, sir Joseph Norrisnál, utíng élveztem, úgy hogy majd meghaltam már egy kis feketé-kenyér s paprikás szalonna után. Nem mintha inyenéz volnék, katona ne legyen rajba semmi szenvedélynek, kivéve — természetesen — a szépek iránti hódolatnak. Én képes vagyok élvezni a bőséget s megelégedni kevéssel. Egy-szóval mindenütt feltalálom s otthon érzem magamat.

— Ebből a szempontból biz én nem vettem szemügyre!

— Helyesen! — vágott közbe Quickset kapitány. — Mi férfiak egymást a szépség tekin-tetésében nem méltatjuk figyelemre; ezt önkre bizzuk, hölgyeim — s meg vagyunk nyugodva, hogy önkök e részben illetékes bírálók.

Mabel kisasszony gyöngém elpirult, de tes-zett neki a finom bók czélzása, mivel életében nem sok része volt még ilyesmiben.

— De én tudom, hogy szép. Bizonyosan nem ok nélkül lett erdei csavargóvá. Ha legen-dája nincs, mint a mesebeli Hornecknek, akkor bizonyosan van tragédiája. Oh mint szeretném azt ismerni! Igazán sajnáltam, hogy nem őn volt az, Carew ur! Tudja, én ritkán szoktam valami erősen vágni, de ha egyszer vágyom valamire...

— Annak aztán meg kell lenni, — vágott közbe a kapitány. — Parancsoljon velem.

Feri mit sem szolt. Oly hangulatban volt már, mikor az ember mindent komolyan vesz, egy nő legparányibb szeszélyét is, kivált ha az a nő — ő. Arról gondolkodott tehát, miképp sze-rezhetné meg Mabelnek azt az örömet, hogy Uborka Janót bemutatthassa neki s a gondolata-ban úgy elmeltyé, hogy siket és hallgatag lőn s azt sem hallotta, mit mondott a kapitány, a mi különben elég szemtelen volt arra, hogy ő jámborságában meg se erte, ha hallotta volna is.

Mig tovább beszélgettek, folyvást a kapitány vivén a szót, bejött Pengold ur is, jelentve, hogy a vörös tehen jobban van s hogy egyik koczája oly pompás alom kis malacczal ajándé-kozta meg, hogy érdemes lenne megnézni. Erre Feri felállott, mert ily szíves felhívásnak nem volt bátorsága ellentmondani, ámbár Quickset kapitány feltalálta magát s valami mentséget mondva, egyedül maradt Openshaw kisasszony-nal. Miért hogy a szerelem mindig elbutítja a férfit, s épen akkor, mikor legtöbb szüksége volna az észre? A nők, persze, másformák!

Ott hagyni az Openshaw kisasszony szobá-ját — annyi volt, mint ismét visszatérni az élet azon ürességébe, melyben e napig folyvást élt. De mig abba visszatért is, s a malaczkot nézte, érezte: hogy az élet egészen megváltozott s diéskör vont be mindent: Pengold urat, a ma-laczkot és mindent! Openshaw kisasszonyt megismertte s a világ megváltozott.

— Ugy-e felséges jószágok! — mondá a lel-kész. — Tudja-e, barátom, ki a főszemély a Ho-mer Odüsszejében? Azt mondja: Odüsszejész. Csalódik: Eüméosz, a disznópásztor. Neki van egyedül annyi esze Ithaka szigetén, hogy ráis-merjen visszakérüli urára. Oh, a disznókkal és malaczkokkal való foglalkozás jobban élesíti az elmét, mint minden világlátás és tengeri utazás. S nem is képzelné, mily hasznos és ked-ves állathák ezek. Nem a pénzért, a mit belö-ök árulunk; de van-e jobb a világon a kövér oldalesontnál!

Feri nem figyelt, s valami olyat mormogott feleletül, a mi elárulta, hogy most is Openshaw kisasszonyra és Quickset kapitányra gondol. — Ad vocem, — mondá a lelkész, — ki ez a Quickset kapitány tulajdonképen?

— Barátom, vagyis csak ismerősöm. Egy izben a király szolgálatában utazott s egy kis baja történt: levetette a ló s kifeczemtette a lábát; én segítettem fel s vittem egy seborvos-hoz — innen van az ismeretségünk.

— Hát valóban oly előkelő ismeretségei vannak püspökökkel, lordokkal, mint mondja? — Hihető, hiszen látni való, mily előkelő. — S azelőtt, hogy a lábát kifeczemtette, nem is ismerté? — Nem én. — Hum, különös. De ne szólj szám, nem fáj fejem. Hanem azt, mint jó szomszédnak, megmondhatom, hogy nekem nem tetszik, a mint Mabellel — Openshaw kisasszonynyal? — De mindegy, Mabel nem gondol vele; ámbár, a mint a Talmud mondja, könnyebb találni létrára mászó szamarat, mint okos fejérszemélyt. — Oh, azt hiszem Quickset kapitány kifo-gástalan ember. Különben a lába meggyógyult már s nem sokára eltávozik innen. — Vigye Isten mielőbb szerencsésen. — S szabad-e kérdeznem tisztelendő ur, hogyan rokna önnök Openshaw kisasszony? — Sehogy; elegendi is mondták, hogy boldog vagyok, hogy a nyakamra vettem. De szép-e?

— Ebből a szempontból biz én nem vettem szemügyre!

— Helyesen! — vágott közbe Quickset kapitány. — Mi férfiak egymást a szépség tekin-tetésében nem méltatjuk figyelemre; ezt önkre bizzuk, hölgyeim — s meg vagyunk nyugodva, hogy önkök e részben illetékes bírálók.

Mabel kisasszony gyöngém elpirult, de tes-zett neki a finom bók czélzása, mivel életében nem sok része volt még ilyesmiben.

— De én tudom, hogy szép. Bizonyosan nem ok nélkül lett erdei csavargóvá. Ha legen-dája nincs, mint a mesebeli Hornecknek, akkor bizonyosan van tragédiája. Oh mint szeretném azt ismerni! Igazán sajnáltam, hogy nem őn volt az, Carew ur! Tudja, én ritkán szoktam valami erősen vágni, de ha egyszer vágyom valamire...

— Annak aztán meg kell lenni, — vágott közbe a kapitány. — Parancsoljon velem.

Feri mit sem szolt. Oly hangulatban volt már, mikor az ember mindent komolyan vesz, egy nő legparányibb szeszélyét is, kivált ha az a nő — ő. Arról gondolkodott tehát, miképp sze-rezhetné meg Mabelnek azt az örömet, hogy Uborka Janót bemutatthassa neki s a gondolata-ban úgy elmeltyé, hogy siket és hallgatag lőn s azt sem hallotta, mit mondott a kapitány, a mi különben elég szemtelen volt arra, hogy ő jámborságában meg se erte, ha hallotta volna is.

Mig tovább beszélgettek, folyvást a kapitány vivén a szót, bejött Pengold ur is, jelentve, hogy a vörös tehen jobban van s hogy egyik koczája oly pompás alom kis malacczal ajándé-kozta meg, hogy érdemes lenne megnézni. Erre Feri felállott, mert ily szíves felhívásnak nem volt bátorsága ellentmondani, ámbár Quickset kapitány feltalálta magát s valami mentséget mondva, egyedül maradt Openshaw kisasszony-nal. Miért hogy a szerelem mindig elbutítja a férfit, s épen akkor, mikor legtöbb szüksége volna az észre? A nők, persze, másformák!

Ott hagyni az Openshaw kisasszony szobá-ját — annyi volt, mint ismét visszatérni az élet azon ürességébe, melyben e napig folyvást élt. De mig abba visszatért is, s a malaczkot nézte, érezte: hogy az élet egészen megváltozott s diéskör vont be mindent: Pengold urat, a ma-laczkot és mindent! Openshaw kisasszonyt megismertte s a világ megváltozott.

— Ugy-e felséges jószágok! — mondá a lel-kész. — Tudja-e, barátom, ki a főszemély a Ho-mer Odüsszejében? Azt mondja: Odüsszejész. Csalódik: Eüméosz, a disznópásztor. Neki van egyedül annyi esze Ithaka szigetén, hogy ráis-merjen visszakérüli urára. Oh, a disznókkal és malaczkokkal való foglalkozás jobban élesíti az elmét, mint minden világlátás és tengeri utazás. S nem is képzelné, mily hasznos és ked-ves állathák ezek. Nem a pénzért, a mit belö-ök árulunk; de van-e jobb a világon a kövér oldalesontnál!

Feri nem figyelt, s valami olyat mormogott feleletül, a mi elárulta, hogy most is Openshaw kisasszonyra és Quickset kapitányra gondol. — Ad vocem, — mondá a lelkész, — ki ez a Quickset kapitány tulajdonképen?

— Barátom, vagyis csak ismerősöm. Egy izben a király szolgálatában utazott s egy kis baja történt: levetette a ló s kifeczemtette a lábát; én segítettem fel s vittem egy seborvos-hoz — innen van az ismeretségünk.

— Hát valóban oly előkelő ismeretségei vannak püspökökkel, lordokkal, mint mondja? — Hihető, hiszen látni való, mily előkelő. — S azelőtt, hogy a lábát kifeczemtette, nem is ismerté? — Nem én. — Hum, különös. De ne szólj szám, nem fáj fejem. Hanem azt, mint jó szomszédnak, megmondhatom, hogy nekem nem tetszik, a mint Mabellel — Openshaw kisasszonynyal? — De mindegy, Mabel nem gondol vele; ámbár, a mint a Talmud mondja, könnyebb találni létrára mászó szamarat, mint okos fejérszemélyt. — Oh, azt hiszem Quickset kapitány kifo-gástalan ember. Különben a lába meggyógyult már s nem sokára eltávozik innen. — Vigye Isten mielőbb szerencsésen. — S szabad-e kérdeznem tisztelendő ur, hogyan rokna önnök Openshaw kisasszony? — Sehogy; elegendi is mondták, hogy boldog vagyok, hogy a nyakamra vettem. De

Istenem, mit tegyen az ember egy kis árvaival, a kit a tenger a kertje alatt vetett a partra. Magamhoz vettem s felneveltem és nálam maradt.

— Ön derék ember! Legyünk barátok! — S oly önkénytelen hévvel nyújtotta kezét a lel-kész felé, hogy ez hasonló önkénytelenséggel fogadta el s rázta meg.

— Most jerünk, nézzük meg a vörös te-henemet.

— A hová akarja. S fogadom, ezentul min-den vasárnap eljárak a templomba. Erre es-küszöm.

— Soha se esküdjék, barátom, ha csak a bíró nem parancsolja.

Miután a vörös tehenet is megnézték, — s Carew Feri csodálatos érdeklődést tanusított a jámbor állat iránt, — visszatértek a szo-bába, még egy búcu-pohár sörré s Ferinek nagy megnyugtására szolgált, hogy Quick-set kapitányt illendő távolban találta Mabel kisasszonytól (mert már csak a keresztnevént tudott rágondolni). A lány a himzését vette kezébe, a kapitány pedig a kandalló fölé agga-tott tárgyak fölött tartott szemlét. Feri soha sem látott még oly elragadó valamit, mint e hölgy tekintete — még a nyári nap fölkelését sem — s a mint ránézett, a boldogság egy titkos álma szállta meg szívét.

— Hát barátságot kötött az állatvilággal? — kérde Openshaw kisasszony szendé mosolylyal. — Közelebről, ha ismét szerencsénk lesz, velem kell jönnie a kertbe s virágaimmal barát-koznia.

Hirtelen bátorság szállta meg a Feri szívét. — Hornacombe-ban egy szál virágom sines, — mondá, — s kegyednek mennyi van itt a szobájában is! Nem szabad elvinnem egyet — csak egy szálát, ezekből!

Mabel, mosolygva zavarán, komolyan lé-pett virágtartójához s kiválasztva a fehér és ró-zszaszin dáhliák közül a legnagyobbat — majd oly nagy volt, mint egy napraforgó — tréfás udvariassággal nyújtá oda neki. Szegény Feri nem vette észre a teteben és mozdulatban rejlt gunyt, mert a dáhliá bizonyára nem arra való virág, hogy egy udvarló a gomblyukába tizza, vagy ujjai közt jászadozzék vele míg haza vi-szi. De nem állhatta meg, hogy egy forró csók-ka ne illesse az illatallan merev szirmokat s kebelére ne szorítsa — a mivel ismét csak a Quickset kapitány s Openshaw kisasszony moso-lyát s egymást értő és rajta mulató pillantását idézte föl.

Tehetett is róla szegény fiu! Mennyire meg-változott egy óra alatt, s az egész világ megval-tozott vele. S ezt a változást mind Openshaw Mabel idézte elő!

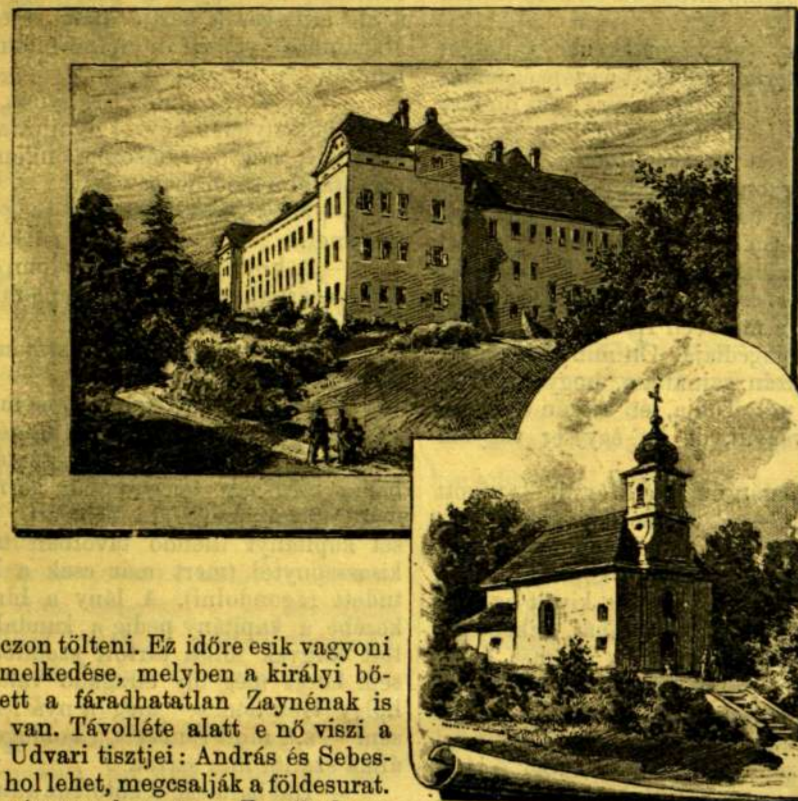
(Folyt. köv.)

ZAY FERENCZ ÉLETÉBŐL.

(A «Magyar Történeti Életrajzok» legújabb füzetéből.)

Frater György megygyilkoltatásával, 1551. decz. 17-én, I. Ferdinánd névtelen ura lett Erdélynek s ezzel a «kereszténység védbástyája» a pogányok ellen» ki lett szolgáltatva Castaldo fizetetlen zsoldosai rakonezatlanokadásainak s pusztításainak, melyek nyomort árasztottak a Frater erélyes, de igazságos kormányzósága alatt jólétnékv örvendő lakosságra. Azonban a legnagyobb nehézség, mely Ferdinánd uralmá-nak utjában állott — még nem volt elhátrva. A szultán a fegyver jogára hivatkozott Erdélyt illetőleg Ferdinánddal szemben, s a János Zsig-mond «kibeszedéséről» Erdélyből hallani sem akart. Verancsis Antal és Zay Ferencz konstan-tinápolyi követjárásuk 1553—1557-ben, e te-kintben eredménytelen maradt; sőt Izabellá-nak és fiának 1556-ban történt visszatérése Ferdinándot azon reményről is megfosztá, hogy az elvesztett Erdélyt, János Zsigmond életében, újra hatalma alá vethesse.

Az eredménytelen követjárás után az ud-varnál kegyben álló Zay Ferencz tényleg átvette a dunai naszádosok főkapitányságát, melyet Konstantinápolyban tartózkodása alatt sógora, Paksy János foglalt el. A naszádos főkapitány az országos főkapitányok rangjával birt, s ha-talma a dunai hajóhadra terjedett. A naszádos állomása Komárom volt, s a legénység magya-rokból és rácokból állott. A naszádos főkapitá-nyi állás több időt engedett Zaynak családjá

Zay-ugróci kastély és templom.

Ferenc Zay
de Ugrocz

Zay Ferenc.

körében Ugrócon tölteni. Ez időre esik vagyoni helyzetének emelkedése, melyben a királyi bökesség mellett a fáradhatatlan Zayénak is orozslánrésze van. Távolléte alatt e nő viszi a család ügyeit. Udvartiszte: András és Sebestyén diákok, a hol lehet, megcsalják a földesurat. András ur, «a részeges barom», a Zay által vett jó horokat mindig elébb kóstolja meg az uraságnál. Sebestyén diák nagy irástudó, de lusta, ki semmire sem ügyel. Ezek miatt Zayénak sok boszúsága van, melyet még növel a kastélyon dolgozó pallérok és művesek rakoncátlansága.

Három év múlva, 1560-ban, Zayt a naszádos főkapitányságnál fényesebb állásra emeli a királyi kegy. A Telekesi Imre halála után Kassának s ezzel együtt a Felvidéknek főkapitányságát nyeri, mely méltóságát nem sokkal a magyar bárók rendjébe iktattatása előzte meg. Mint kassai kapitánynak jutott osztályrészül egy kalandos terv keresztülvitele, melyet a bécsi udvari tanácsosok már elejétől fogva eszteleneknek bélyegeztek. Ez a gyilkolásban fáradhatatlan Sándor moldvai vajdának megbuktatása, s egy ép oly haszontalan, kérkedő kalandornak, Heraclides (családi nevén Basilicus) Jakabnak a vajdaságra segítése volt. De a kalandorban Zay királlyal együtt csalatkozott. Igéreteit sohasem váltotta be. Két év múltán a trónbitorlás életébe került. János Zsigmond hadai török sereggel egyesülve, Szucsavában ostrom alá fogták. A harezban gyáva Heraclides esztelenségeit az öt trónra segítő székelyek kapitányának, Dévai Péternek megsebesítésével megfokozták. Az e miatt boszus székelyek szabad elmenetel mellett, és a János Zsigmond uralma elismerésének ígérséve feladták a várat, s a gyáva deszpótát kiadták vetélytársra, Tomsa Istvánnak, ki lenyakoztatta, s fejét diadalmi jelül János Zsigmondnak küldötte.

A kassai főkapitányság, melyet Zay 1560-ban elfoglalt, a XVI. században Magyarországon első rangú katonai méltóság vala. A város emelkedésének alapját az Anjouk vetették meg. Központja lett mindjárt kezdetben a Lengyelország felé folytatott kereskedelemnek, s Erdély különválása és a török hódoltság alakulása következtében a vidék politikájának is gyupontjává válik. A város polgársága nagyobb részben német, s mint ilyen nemzetiségi érzelmei a «Habsburgokhoz vonják» de erős vallásos meggyőződése — protestáns lévén Luther szereplésének kezdte óta — a protestáns Erdély táborába vezeti. Ez ellentétes érzelmeiket kiegyeztetni, a zabolátlankodó katonaságot megfékezni, s a katolizizmust megmenteni, miként láttuk — Zay vállalkozott. S ugy a politikában, mint a hadi dolgokban jártassága ezen feladatra őt képessé tették, a melynek megvalósulása azonban nagy mértékben a János Zsigmond megbuktatásától függött. Az előcsatározásokat 1562-ben nyílt hadjárat követte, mely János Zsigmond seregének Hadadnál szétszórásával végződött. A háborúnak a semmit nem kockáztató Ferdinánd óvatossága véget vetett, kinek 1564-ben történt halála után fordult a koczka. János Zsigmond vezére, somlyai Báthory István támadólag lépett fel s Szathmárt több más várral együtt hatalmába ejtette. A védelem sora most Zayékon volt. A bécsi udvar azonban — ily nagy merveket öltvén a hadjárat — s a magyarok

közül senkit sem találván vezérségre alkalmasnak, 1565. elején Schwendi Lázárt a Felvidék főkapitányává tette, 7000 zsoldossal az országba küldte. Emellőztetés, e degradáció elkeserítette a különben is köszvényben szenvedő Zayt. Bár nyugalomba vágyik, 1566-ban Szigetvár ostroma, s János Zsigmond tokaji diverziója idején szervezi a Felvidék ellenállását, hiven támogatja a Magyarországot már megunt Schwendit küzdelmeiben, míg 1568. decz. 3-án Miksa fel nem menti a kassai kapitányság alól. Még két évig élt, miközben első nejét eltemette. De özvegye nem sokáig tartott. 1569. okt. 23-án Báthory Andrásné, Mindszenty Katalin oltárhoz vezetete. Azonban a vén sasnak már nem sok volt hátra. Második nejét egy kis fiúval, Miklóssal, özvegye hagyta, 1570. október 10-én elköltözött.

BARABÁS S.

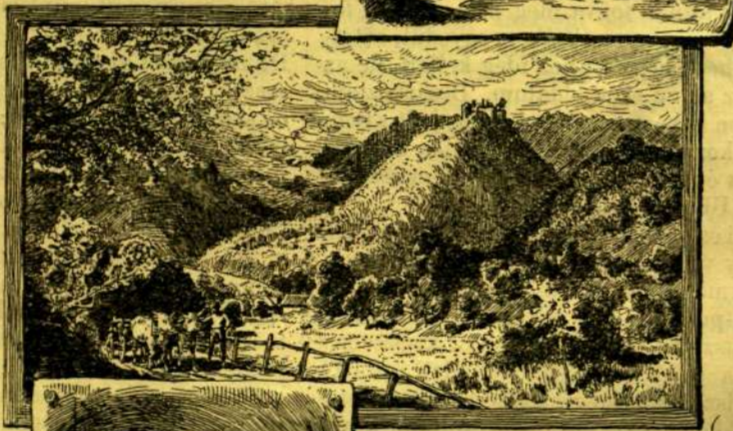
EGYVELEG.

* Történelmi muzeumot állítanak fel Stockholmban, a hol a norvég és svéd népéletre vonatkozó tárgyakat a legrégibb időkől maig összegyűjtik; itt lesz a svéd parasztház is, mely a legutóbbi párisi kiállításon oly feltűnést keltett. A gyűjtemény főképp dr. Hazelius ajándéka, most azonban a stockholmi «állatkert» nevű híres parkban közadakozásból külön épületet szándékoznak számukra állítani s a gyűjteményt is szaporítani akarják. A muzeum neve «Nordiska», azaz «Éjszaki muzeum» lesz.

* Valóságos virágünnepet rendeztek Cleveland elnök beigtatása alkalmával fogadó természetben tisztelői. A terem minden része virágcsokrokkal és füzérekkel volt tele, melyek csoportosítva a különböző kormányzóságokat képviselték, így két keresztetett virág-ágyu s egy teljesen felfegyverzett ember ábrázolta a hadügyet; egy fatörzs baltával, alatta eke, kasza és buzakéve a földművelést; postaszák s egy az elnöknek címzett levélbitorító a postaügyet, stb. Az elnök ülőhelye is teljesen virágból készült pamlag volt; körülötte természetes virágokból készült káros székek voltak.

Földszinti szoba Zay-Ugrócon. Zay-Podhrazy.

A kápolna belseje.

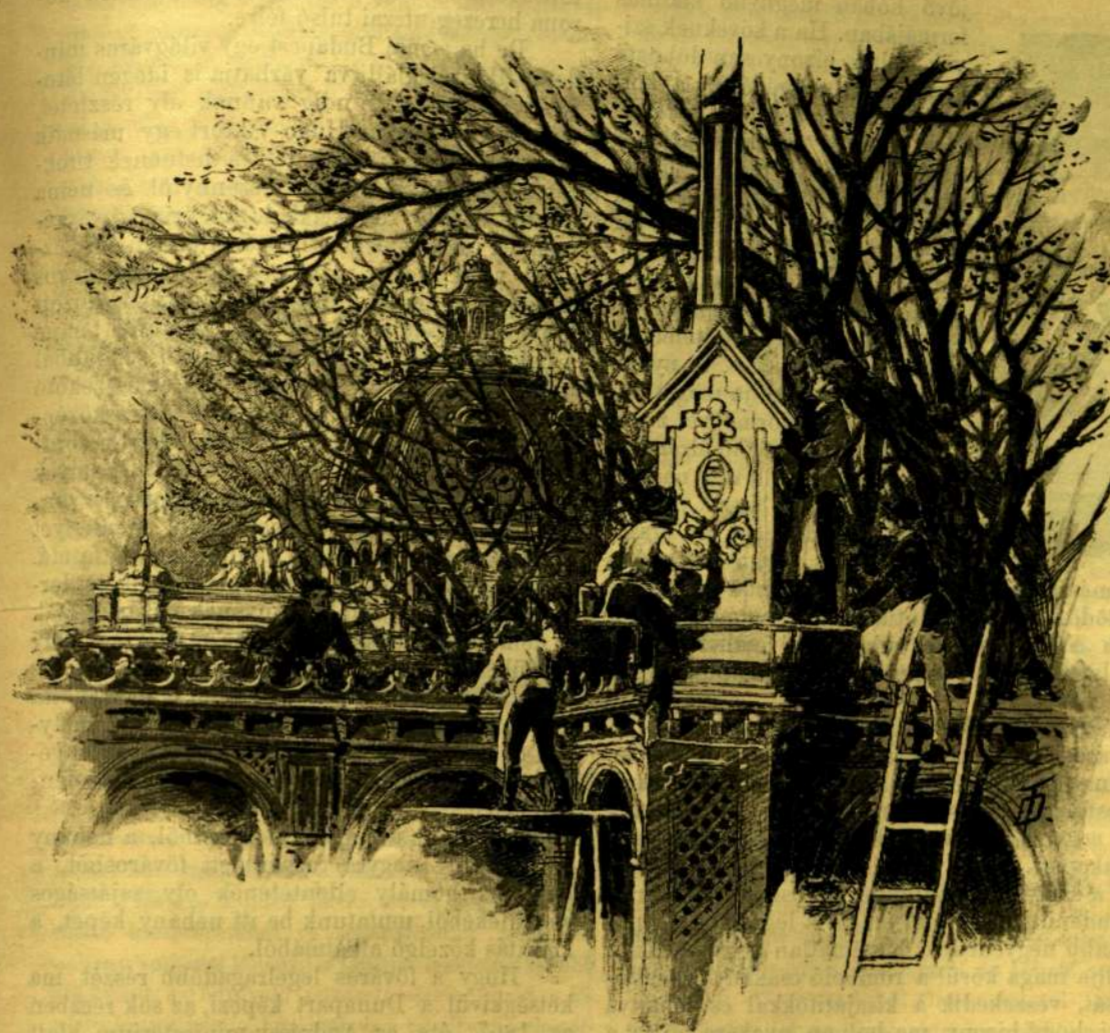
* A török irodalomnak az utolsó hét évről szóló kimutatásában igen kevés eredeti mű fordul elő, azok is tulajdonlag regények, színművek s költemények; a tudományos művek közt csak egy-két theologiai, jogi s természettudományi mű akad, más nemű épen nem. Annál több a fordítás, azonban ezek is egy kivétellel regények és színművek. A fordítások tulajdonlag a modern francia irodalom után készültek.

* A klasszikus írók elnevezését a humanisták hozták először forgalomba. Maguknál a régi róknál ez épen nem fordult elő. Legelőször Gellius használja (130. K. u.), de még jogi értelemben, t. i. mint tekintélyes rangú írókat. Modern írókra először a németek kezdték alkalmazni a mult század közepe táján.

* A világ végét! legutóljára május hó 9-ére tűzték ki a newhamphshirei adventista felekezet hívi. E felekezet már több terminust is szabott előbb, de azért hívi mindig akadnak.

* A petroleum szilárd testé változtatása sikerült két németnek: Kemper Ede s Roth Leonhardnak. Most már tehát petroleumot székelyekben is lehet szállítani s aránylag kis területen. Nagyon előnye e találmánynak, hogy a szilárd petroleum nem robban fel s így a kereskedők veszély nélkül tarthatják készleteiket. Ez olajat bármely pillanatban könnyen lehet folyóvá s éghetővé tenni.

* Az angol partokon a mult évben 252 esetben 633 embert s 18 hajót mentett meg a nemzeti életmentő társulat. E jótékony intézet már 61 év óta áll fenn, ez idő alatt 31, 255 életet mentett meg, tehát több mint 500-at évenként.

A kiállítás főkapujánál.

Dörre Tivadar rajza.

KÉPEK A KIÁLLITÁSRÓL.

A kiállítások befolyását a népek kultur-életére már a negyvenes években fölismerte az ország, midőn lelkesedéssel ragadta meg Kossuth Lajos jelszavát, hogy teremtsünk önálló ipart. Ennek szükségét fölismerve, megértette a nemzet azt is, hogy az ipar megerősödése saját megerősödését fogja jelenteni. S hogy az iparnak lendületet adni mennyire alkalmas eszköznek tekintette a kiállítást, legjobban bizonyítja az, hogy már akkor is rendezett, — igaz, hogy szerényet és inkább hátramaradásunkat, mint előretörésünket bizonyító ilyen kiállítást, melyet e lapok hasábjain tüzetesen volt alkalmunk ismertetni.

Belügyi önkormányzatunk visszaszerzése óta több ily, inkább parciális és helyi jelentőségű kiállítás rendeztetett. Így 1872-ben Kecskeméten, 1876-ban Szegeden, 1879-ben Székes-Fehérváron. Hogy mennyire kisméretűek voltak azonban mind e kiállítások, mutatja az, hogy a kecskeméti 2300 m² fedett területet foglalt el 575 kiállítóval, a szegedi 5400 m² métert 2227 kiállítóval, a székesfehérvári 2500 m² métert 2778 kiállítóval, — míg a budapestin 300,000 m² méter bekerített s 65,000 m² méter fedett hely mellett a kiállítók száma meghaladja a kilencszázat.

A kiállítás tervezői magok sem számítottak ily nagy érdeklődésre, kisebb területen vélték elférhetni, kisebb költséggel vélték kijöhetni. Térdijak, belépti díjak, katalógusok és hirdetések, kézi eladási engedélyek kiadása, vendéglők, kávéházak, czukraszatok, dohánytözsdek stb., továbbá sorsjáték, államsegély, fővárosi segély czimén és a hangversenyteremből csak 695 ezer forint bevételre számítottak, míg most ugyanezek cizemnek 1 millió 525 ezer forint bevételt remélnek. Természetes, hogy a kiadások rovatánál sem lesz kisebb a különbség az eredeti első és a tényleges költségvetés között.

Hogy a kiállítás mennyire kerül, hozzávéve a kiállított tárgyakat is, ezt még hozzávetőleg sem lehet megmondani. De vannak egyes tételek, melyekről már ma is számot adhatni. Így a kiállítási területnek fával bekerítése, gyalogutak, rétfeltöltés 65 ezer, parkirozás, csatornázás, vízvezeték, kert munkák 25 ezer, csupán az országos bizottság által emelt épületek (ide nem számítva a hatóságok, társulatok és magánosok által emeltéket) 1 millió 300 ezer,

asztalok, állványok, díszítés 60 ezer, légszűrő villamvilágítás 32 ezer, iroda és nyomda 6000, adminisztráció, fizetések és bérek 10 ezer, örök, napszámok, rend- és tűzörség 20 ezer, épületek biztosítása 10 ezer, gőzgép, kazán-ülállítás, fűtőanyag 10 ezer, katalogus szerkesztése és nyomtatása 20 ezer, előre nem látott kiadások 72 ezer forintra vannak fölveve, de ebben csak a kiállítás megnyitására szükséges kiadások vannak fölveve s az 1 millió 630 ezernyi összeg még nem közeli mel a tényleges kiadást, melyről pontos tájékozást csak a zárszámadás fog nyújthatni.

A mi az egyes épületeket illeti, azok három osztályba sorozandók. Az elsőbe tartoznak azok, melyeket egyes csoportok befogadására maga a kiállítási orsz. bizottság emeltetett; a másodikba azok, melyeket szintén egyes csoportok számára, de hatóságok és társaságok emeltettek; végre a harmadikba a magánosok, társaságok és testületek által saját kiállítási céljaikra emelt épületek.

Az országos bizottság 31 épületet emeltetett. Ezek közt van a nagy iparsarnok (600 ezer ft), a műcsarnok (120 ezer), az igazgatósági épület (35 ezer), mezőgazdasági csarnok (45 ezer), mezőgazdasági termények időleges kiállítására szánt csarnok (10 ezer), tanszer-épület (19 ezer), háziiparsarnok (14 ezer), egészségügyi csarnok (10 ezer), Dobos-fele nagy vendéglő (20 ezer), bor és szesz italok csarnoka (17 ezer), hangverseny-csarnok (30 ezer), keleti pavillon (30 ezer), hazai gépcsnok (95 ezer), külföldi gépcsnok (29 ezer), külföldi szabadalmazott tárgyak csarnoka (29 ezer)-kazinóház (10 ezer), bányászat és építő-iparsarnok (20 ezer), állatkiállítási épületek (60 ezer), cottage-kórház (12 ezer), főfelügyelőségi épület (8000), kapitánysági épület (8000), tornacsarnok (6000), rendőrlaktanya (35 ezer), boszniai pavillon (9500), fegyveriparsarnok (2500), felszerelő és javító műhely (1000), zenepavillon (1500), pénzintézetek pavillonja (6000), a hattuszigeti czukraszakoszk (1200), jégverem (1500), 7 árnyékszék (7000), — vagyis mind a 31 épület előállításai költsége mintegy 1 milli 630 ezer ft, a kiállítási területelkerítése 11 ezer, a nyolcz bejáró kapu mintegy 8000 ftba került. Az építő vállalkozók mind ez épületeket az előállításai ár 20%-ával váltják vissza.

A hatóságok által emelt épületek a következők: A közmunka és közlekedésügyi minisz-

terium pavillonja, Horvát-Szlavónország kiállítási csarnoka, a magyar vörös-kereszt-egylet pavillonja, a pénzügyminiszterium kiállítási csarnoka, az alapítványi jószágok pavillonja, az állami menések csarnoka.

A többi épületeket mind magánosok, részvénytársulatok, magántársulatok és testületek emelték. Kivételt csak a királypavillon képez, melyet fővárosi első rangú iparosok saját költségükön építettek föl és rendeztek be a királyi család befogadására.

A kiállítási épületek közül néhányat ez alkalommal ismét bemutatunk.

A főbejáraton a kiállítási tágas előtérre lépve, szemközt állva a kupolás nagy iparsarnokkal, balkéz felől egy játékszer-szerű díszes kis épület tűnik föl tarkaságával és két saroktoronyával, falai csinos arabeszkkel vannak befestve élénk színekben s orientális eredetű első tekintetre fölismérhetni. Ez az egészen keleti stylben épült keleti kávéház, mely csak 150 m² méter területet foglal el, mintha csak kis fia volna a városligeti fenyves mellett elterülő keleti pavillonnak, melyet Bukovics Gyula műépítész tervezett s Gregersen Guilibrand állított föl. Célja, hogy egyrészt nekünk magyaroknak tájékozást nyújtson ama viszonyokról, melyekben szomszéd tartományainkkal közgazdasági tekintetben állunk, másrészt, hogy a külföldi vendégekkel a szomszéd alduai tartományok termelési viszonyait főbb vonásokban megismertesse.

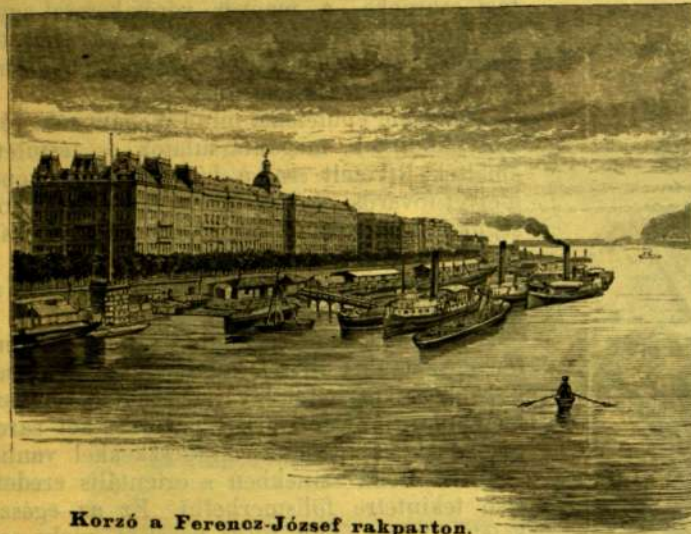
E pavillonban Szerbia, Bulgária, Románia és Törökország vannak képviselve ama termények és műipari cikkek mutatványai, melyek ez országokban bevétel és kivitel tárgyai. E mutatványokat az alduai államokban levő konzulátusaink állították egybe az ottani kormányok közreműködésével. A termelést a mezőgazdasági, bányászati, erdészeti és állati termények megfelelő gyűjteménye, — a műipart és háziipart az alduai kormányok birtokát képező gyűjtemények vagy magánosok birtokában levő, különös műbecselel bíró cikkek mutatják be. Az illető országok legjelentékenyebb forgalmu műipari cikkeit azon országok kereskedői állítják ki.

A bejárat előtérre nézve, a mult alkalommal már bemutatott igazgatósági épület szomszédjában áll Budapest fővárosának díszes kiállítási csarnoka, mely ugy alakjánál, mint terjedelménél fogva is egyike a kiállítás feltűnőbb épületeinek. Ez épületet Kausser József műépítész tervezte s Neuschloss K. é fia építette föl 1,064 m² m. területen. Kiállítva vannak benne a főváros nevezetesebb épületeinek mintái, csatornázási tervei, tanügye stb.

Ugyancsak az előtér közelében, a háziiparsarnoktól balra áll a tanszerépület, melyekben a nevelés- és közoktatási, valamint az iparkutatási csoportok vannak elhelyezve, hű képtárva föl hazánk közművelődési alapintézményeinek. A háziipari iskolák és tanműhelyek, az első foku ipariszkolák és rajziskolák, a magasabb ipariszkolák és ipari szakfolyamok berendezése és eddigi eredményeinek szemléltető feltüntetése azt igazolja, hogy a szakoktatás terén való elmaradottságunkat ujab időben nagy erővel igyekeztünk pótolni. A nevelés és közoktatás csoportjában látjuk a gyermeknevelést, az első-, közép- és felsőfoku oktatást: elemi, polgári iskolát, képezdeket, papnöveldeket, akadémiák, liceumok, egyetemek szervezetét, tantermek berendezését; a muzeumok szervezetét, iskolai és népkönyvtárakat, stb. A szakoktatás a képzőművészet, tornászati, a süketnémák, hülyék, vakok oktatása, a katonai, stb. oktatás képviselik. E csoport általában a közművelődés és oktatás érdekében tett intézkedéseinket mutatja be.

Mintegy kiegészítője ennek, a testi nevelés tekintetében, a mult számunkban bemutatott debreczeni csárda mellett emelkedő tornacsarnok, melyet Kalina Mór tervezett és Horváth József ácsmester épített föl 240 m² méter területen. Ebben tornászati és testedzési tárgyak és eszközök vannak kiállítva, az oktatásügyi csoport köréből, a mely kiállítás keretében 19 magán kiállító is fölvetétek.

A kiállítási területnek a város felé néző főportáléja igen díszes két sugar, magas póznájával, melyen lobogók lengenek. Innen van a legszebb betekintés a kiállítás főépületére, a nagy iparsarnokra, melynek koronás kupolája messzire kiemelkedik a fák és épületek között s

Korzó a Ferencz-József rakparton.

uralja az egész területet. Dörre Tivadar rajzában, melyet a »Vasárnapi Ujság« számára készített, bemutatjuk a főkapuzat egy részletét a mai stádióban, midőn még díszítésen serényen dolgoznak. A háttérben az iparcarnok impozáns kupolája látható.

BUDAPESTI SÉTÁK.

Ha már szokás hasonlatokban beszélni, tehát a nagyvárosok élete egy fejlődő nő minden időszakát visszatükrözi magában. Vannak köztök szépségek ingerének tetőpontján álló szírenek, kik érzéki élvezet minden eszájával esalogatják magokhoz az ünneplő idegent, vannak egykori diadalok emlékműszerű élősködő anyókák, kik már csak hanyatló dícsőségek utolsó sugaraiból néznek vissza egy fényes multra; vannak éretlen bakfisek, kik még csak nagyznak, s gyerekésszel kapkodnak egy előhaladtabb kor kétes kiváltságai után; felöltik néha titokban a mama slappes ruháját s nagyokat botolnak benne szabad futkározáshoz szokott lábaikkal. Budapestet, ma a kiállítás küszöbén, ahhoz a serdülő hajdonhoz lehetne hasonlítani, ki az első hosszú ruba, s az első bál honneurjeire készül. Az első hosszú ruba! Annyi mintha azt mondanák: az első találkozó, az első párbaj, az első titokban szitt szivar! Mennyi édes láz, mennyi nyughatatlan kejes gerjedelem függ össze velök. A táncmester ugyancsak vesződik a pukkedli tanításával, melylyel a bálanya kritikus szeme előtt kell bemutatni magát az újdonsült debütánsnőnek, az idősebb rokonság érdeklődő részvételével kíséri mindama gondoskodásokat, melyek a toilette rendbehozására, egy-egy makacs hajfür vagy libbenő szalag egyenesítésére irányulnak. Ez is, az is lendit valamit, mert melyik ne érezze magát emelve, ha a kényeztetett bezzé véletlenül egy igazán jó parthiet — akarjunk mondani olyan Tissot Viktort fogna, a ki nem kalandori szájassággal, hanem ez egyszer tisztességessz szándékkal dícsért fel Európá garde-dames asszonyág előtt a felve világba lépő kis vendéget.

Igaz, hogy voltaképp egy nagy város kié is volna, ha nem az idegeneké? A bennszülött végzi a maga dolgát, lassan, észrevétlenül és senkire törődik vele; idegent süvegel a sarokban térdő hordár, idegennek nyitja szélesre ajtaját a fiakkere, és idegennek görnyed a frakos pincér. E szó mérhetlen borivalóknak kiapadhatlan forrását jelenti, míg a megtelepültől alig néznek ki néhány rozsdás krumplát. És ebben is nem-e a fejlődő nő bájos kacérságát tükrözi vissza egy nagyváros, ki alig serdül annyányivá, már egy jött-ment idegen karjain sodortatja magát ki a világba, a sikos parkettre, vagy a biztos házasság révébe, itt hagyva miniket könnyeikkel az evangélium szigorú szabára, a hol meg van írva, hogy: »Hagyd el apádat és anyád...« és a többi. A háltalan! Hanem azért a könnyeken át is kitörő megelégedés és büszkeség mosolyával tekintünk utána, mintha mondanák: »Aztán ügyelj a frizurádra te rossz, te rossz leány!«

Egy szóval folynak mindenfelől az előkészületek, hogy Budapest illó díszben és ünneplésben jelenjen meg az ország »jóru« - en, melyet az ország rendez számára a

jövő hóban megnyíló kiállítás formájában. Ha a köveknek szívők volna, bizonyosan dobogni érzenők az elfogódástól a korszakot alkotó napok közeledtéről. Mert ez alkalommal már nem egy elnéző mosoly udvarias, de kétes bókijára sovárgunk csak, de komoly próbatétje vár husz évi nagy társadalmi és nemzeti munkának, a mivel nem csupán jó indulatsziveket megnyerni, de ellenséges előítéleteket legyőzni is szükséges. A nyárs-polgár megvonhatja magát esigaházába, és dörmögve zugalódhatik a fenyegő drágulás ellen, melynek fölvetése nagyon is közelfekvőnek látszik, de nem szabad tagadni, hogy az országos kiállítás olyan szükséges természeti stádiumát lesz képezendő a főváros fejlődésének, mint a virág a gyümölcsnek, a báb a lepkének, a gubó a selyemhernyónak, melyen át szebb és fejlettebb élet kapuja nyílik föl elé.

Ha eddig is elég oly vonást nyújthatott a főváros az idegennek, a mi vonhatta őt a szöke Duna pezsgő étellel tarka rakodó partjaira, most arról van szó, hogy olyat is nyújtson, a mi megvárthatja várásakorában azt, a ki egyszer odakapott. Hiába; az idegen szeme nem az, a mi a született budapesti. Az óslakosság szereti mindenütt megvonni magát a legregőbb, legporosabb negyedeke; bizalmatlan gyanakodással hallja maga körül a romboló csákányok csattogását, veszekedik a kisajátítottakkal és sohajtra érzi, hogy bizony ma-holnap nyakára nő az a cifra város, melynek ő csak az imént látta végtelenig nyúló sártengereit, melyek olyanok voltak, mint a kis csecsemő állá alá gondos anyakézzel illesztett barchetlik, s látta a czitadelláról intézett bombák nyitott réseit a pesti házfalakon, sőt az árvíz okozta rombolásokat is, anno 1838. És most? Most örvend, ha egy-egy régi ház faláról emlékezteti a kipoppott márványtábla azokra a boldog időkre, a mint félig elmosódva látja beléjük véve ékes németességgel a feliratot, hogy: »Wasserhehe O.«

A született nagyvárosi tehát — sohas is álltasuk magunkat — alapjában ép olyan provinciális hajlamokkal bír, mint akár-melyik napégette arcú, darutollas kalapú falusi rüppök gavallér. Hontalan saját hazájában, áldozata a civilizáció sodó szélrohama-nak, mely le-lecsapja tisztes kopasz fejéről a kalapot, hogy csak úgy kapkod tanna. Nem is adná a maga lilium- vagy pipa-utczai vacskát a külső sugárat egész fényes villegiaturajrárt. Mert a főváros utczái elnevezésében is van valami sajtáságos logika. Kezdi a dinasztia fényes nevein: Ferencz-József-tér, Erzsébet-sétány, Rudolf-rakpart, koronaherceg utca, végig megy a nagy államférfiakon, Deák, Szechenyi, Eötvös, majd az állatvilág jelesebb példányain: oroszlan-, nyul-, sas-, tehén-utczán, aztán a hasznos iparcikkokon, a sión, a pipán, a kalapon, s végül a liliumon, a violán és szegfűn s a vegetáliák egész természetrajzán, kint valahol a Ferenczváros zugaiban, a Kozarekek és a koldustanyák hazájában, melyeknek timáreser- és hulladékbúze sehogy sem vághat össze az illatos nevekkel. Mint a hogy az élelmes vendéglős kereszteli el a tegnapi fölmelegített maradékok, leöntve süri barna mártással, »Nemzeti sült« nek, »Atilla-rostélyos«-nak és »Hazafi-zelet«-nek.

Van is valami tisztelőreméltóan arisztokratikus a főváros nagy konzervatív gyupontjaiban, melyek erősen daczolnak a közmunkatárs idegrohamos szabályzóival. Mi mérközhethet példát még ma is a vázai-utca negyvenes évekbeli hideg eleganciájával, lazított hanyagságával, melynek aszfalt-járdáján »másfél világ« tolong, taszilja egymást s hág egymás tyukszemére? A korzó csak épen hogy jobb hírnek örvend, de élete inkább a nyárutóra soritkozik, a főváros tavasza még most is a vázai-utczán ebred.

Csak a fiatal lányoknak tiltja meg az anyai gond, hogy végig vetődjenek valahogy egymagokban az ismeretlen veszélyekkel teljes uton. Milyen jó, hogy ott áll őrt a szőgleten a tagba szakadt Nagy Kristóf, a ki, mint a kis Jézuskát, őket is átszállítja hátán a sokkal bizonytalanabb, vagy legalább renommirtabb koronaherceg-utczái tulsó félre.

De ha a mai Budapest egy világváros minden eszájával kiállítva várhatja is idegen látogatóit, azért még mindig vannak olyan részletek, melyek egy magyar Hugo-Viktort egy második Notre-Dame megírására lelkesíthetnének titokzatos nyomortól, névtelen szennyűről és néma büntől sötétlő rejtekeikkel. Az óriási gyárké-mények füstje megfekszi a vámvonalon túl kezdődő rétek kopár gyeptarlóját s szakadékos szeleiken, félig elhordott homokbuczák között tanyát üt a rejtőző szegénység, főláll benne a nagyváros zsivajló labyrinthjában, főlállban futásra készen. A közvágóhidon túl, az összekötő vasuti hid közelében megkezdődik már a közepkorias Budapest képe, hulladékok, fehérítő esontalmok s posványos árkok közepete, melyek mellett ott hagyja elnyúlt lábnyomját a vándorló koldus, a mint a zivatartól menhelyt keresve vonja meg magát a villámujtott alá. Egy nagy emberi társaság koplalásának és derbészolásának, árnyának és fényének, pazarlásának és nélkülözésének óriási szürője az a térség, mely gyűrüként övezi a fővárost, már maga nem főváros és még nem vidék, már nem emberalkotta mű, és még nem természet. Olyan tükör, melyben ez is, az is eltorzítva látja meg magát lényének retentő igazságában, őszinte meztelenségében.

Ebből az ünneplő Budapestből, a néhány év alatt oly nagyra cseperedett fővárosból, a fény és homály ellentétének oly sajátságos vegyületéből, mutatunk be itt néhány képet, a kiállítás közelgő alkalmából.

Hogy a főváros legelragadóbb részét ma kétségkívül a Dunapart képezi, az sok részben az 1867. óta az Andrássy-miniszterium alatt megkezdődött, jobban mondva folytatott Dunaszabályozásnak köszönhető, a mennyiben a Csepel-szigettől keletre folyó ága a folyamnak elzárattat, hogy ezzel a jobb-ág felszínemeltessék, minek következtésül átremélték, hogy a folyó magától mélyebb ágyat fog ásni magának, magával sodorva a terjedelmes homokzatonyokat. A bal, úgynevezett sorokszári ág csak csekély mennyiségű vizet kap, s az egész hajóközlekedés a jobb ágon történik. A hatalmas tova hompolygó folyam mentében egymásután tűnnek fel képeinken a Ferencz-József-tér, a tud. akadémiának a legnemesebb renaissance-stylen épült palotájával, előtte a Szechenyi-szoborral s a Ferencz-József király és Deák Ferencz felállítandó szobraira váró üres térségekkel, az Európa szállodával, az egykori Nákó-féle palotával, mely ma a földművelés- és kereskedelemügyi miniszterium székhelye, a Lloyd-társaság tulajdonát képezi Lloyd-épület-stb. Majd a korzó elegáns, aszfaltított és fakkal beültetett sétatéhe következők, mindjárt elől b. Eötvös József, tulsó végén pedig Petőfi szobrával, mindkettő Huszár Adolftól, tarka hajók rajával a Dunán, a Stein-féle ház, borsepület és Thonet udvar palatászerű alkotásaival, a sajtáságos keleti styblan Feszli Frigyes által épített, s a város tulajdonában levő redut-épülettel s előtte a kioszkkal, mely jóformán az egyedüli hely, mely a főváros elegáns közön-ségét, nyártól késő őszi, rang- és felekezet-különbség nélkül egyesíti magában.

Jóval lentebb a parton a Duna egy távlatképeire nyújt kiltást a ferenczvárosi oldal, háttérben, a túlparton, a gellérthegyí czitadella éles körvonalaival, közelebb az elevátor monumentális épületével, itt-ott torony-magassága kiűrtökkel, a gödösöknek a gépek zakatolásába vegyülő futytyéval s a vasut roboogásával, a mi mind a főváros tulajdonképen iparnegyedére, a Ferenczvárosra vall.

További képeink a gazdag perspektívát nyújtó Kálvin-tér, monumentális szökőkútjával, a ma már modernül kinéző budai viziváros, a váltakozó villa-styblen épült külső sugárat, a hozzá csatlakozó, s beszőgellő házaival nyolczszögletű tért képező Oktogont, s végül Budapest egész látképét a Rózsahegyrről mutatják.

ITRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

»Budapest a kiállítás alatt.« Ily című munkát küldött be hozzánk a Dobrowszky és Franke fővárosi könyvkereskedő cég. A kiállítás alkalmából az ország minden részéből nagy számú közönség küszöl a fővárosba, a főváros megtekintése és a kiállítás tanulmányozása czéljából. A Dobrowszky és Franke által az országos kiállítási bizottság támogatása mellett kiadott és *Gelléri Mór* által több jeles író közreműködése mellett szerkesztett a fővárosi kalauz a látogatókra nézve nélkülözhetetlen tájékoztató kézikönyvet, melyet előre megszerezze és figyelmesen átlapozgatva, bizonyos tájékoztatóval jöhettek a fővárosba és kiállításba. A mű a Baedecker féle és a leíró könyvek előnyeit egyesíti magában, a mennyiben a legszükségesebb tájékoztatót nyújtja a fővárosba érkezőknek az utazásra, az elszállásolásra nézve; közli a hordárak és bérkocsik tarifáit, a társaskocsik, a közúti vasút, a helyi hajók, a csavargözösk menetrendjét és szállítási díjait; kimeríti mindazt, a mit a posta, a távírda, telefon, színházak, mulatóhelyek, vendéglők, sörházak, kávéházak, czukraszádák, fürdők, a sport, a tudományos és közintézetek, közhivatalkok, a rendőség, a fővárosi és országos hatóságok, országos és közhatszám intézetek, egyletek stb. iránti tájékozás szempontjából tudni kell. Szóval kalauz és tájékoztató e könyv minden látogatónak bármily hivatalos vagy magán ügyben akarjon a fővárosban eljárni, akár csak szórakozás kedvéért, akár komolyabb czéllal jő a fővárosba. Időfelosztási javaslatában továbbá tájékoztatót nyújt a főváros és a kiállítás megtekintésére szánt idő legezészeribb beosztására nézve. »Körseta a fővárosban« című fejezetében számos szép illusztráció kíséretében, melyek közül többet már számunkban közlünk, elvezet bennünket a mű a főváros minden nevezetes és megtekintésre méltó közintézetéhez és középületéhez, tömör és néhány vonással jellemzi a főváros legkiemelkedőbb alkotásait és látnivaló nevezetességeit; majd a főváros környékén, a közelben és a távolban eszközölhető kirándulásoknak szentel kiváló figyelmet, végre egy függelékben a kiállításról nemcsak a legszükségesebb tájékoztatót nyújtja, hanem igen praktikus javaslatot tesz a kiállítás miként való látogatására nézve is. A főváros nevezetesebb pontjait 48, a kiállítás legkiválóbb épületeit 6 művészi kivitelű képen ismerteti, végre tartalmazza a fővárosnak nagyterjedelmű, négy színnyomatban díszesen kiállított, pontos térképét és a kiállításnak ugyanily kivitelű kisebb helyzetrajzát, a kiállítási épületek felsorolásával. A főváros térképének magyarzataul szolgál a főváros utcáit és tereit tartalmazó fejezet, melyből bárki a legkönnyebben tájékozhatja magát, a főváros bármely pontjára kívánság is menni. Mindez előnyök s a gazdag tartalom és a díszes kiállítás daczára, a könyv ára csak hatvan krajczár, oly ár, melyet az abban levő térképekért is bátran lehet adni. A kiadók e gyakorlati szempontból is kitűnően szerkesztett műveske kiadásával a tömeges szíkségletre számították és bizonyára nem csalódtak számításukban, mert a »Budapest a kiállítás alatt« című mű megszerzése által a fővárosba ránduló látogató időben és pénzben is jelentékeny megtakarításokat eszközölhet és legalább előre tudja mit, mikor, hol és miképp lehet és kell megmérni. Ajánljuk e mű előleges megszerzését a fővárosba ránduló közönségnek. A kiadó cég Dobrowszky és Franke (Budapest, egyetem-utca 2. sz.) 65 krajczár előleges beküldése mellett a művet bérmentve megküldi a megrendelőknek.

rethéz becses adalékokat és vonzó olvasmányt nyújt. Egyik cikkünk bővebben is foglalkozik vele, s azzal kapcsolatban több rajtot is bemutatunk a jeles vállalatból. Ugyane füzetben kezdődik *Jcsady Ignác* dolgozata »Széchy Mária életrajza«, melyből ezuttal meg az első ív jelent meg. A füzet elején találjuk a kor nevezetesebb szereplőinek arcképeit, régi metszeteket, vagy egykor festmények után; így Zay Ferencz arcképe is, Dörre T. által készített rézkarczban. Közli továbbá Zay F. Landor Fejérvár elvesztésének oka« cz. munkájából az első oldal kéziratítmását a muzeumi könyvtárból. Minden fejezet sikerült rajzokkal (tájképek, romok, akkori fegyverzetek csoportja) kezdődik, s a szöveg közt is bőven találunk illusztrációkat; ezek nagy része Dörre Tivadar rajzoló tollát dicséri. Az önálló képek ezek: Zay Ferencz arcképe, (rézmetszetű kép, melyet kisebb alakú másolat mutatunk be lapunkban), János Zsigmond király, Maximilián főherceg magyar király, Zsigmond Agost lengyel király képei; magyar főúri viselet (színyomat Teochky Sebestény 1572-iki nemesleveléről), Schwendi Lázár es. kir. fővezér, Széchy Mária 1600-ban kiadott inásdásos könyvének kezdeménye, a Wesselenyi, Bethlen és rozsányi Kun családok címere, a Széchy család címere, Széchy György sarkóve. A díszes füzet ára 1 forint 80 kr, az öt füzetből álló első kötetre pedig 5 frjtával lehet előfizetni.

A »Budapesti Szemle« áprilisi füzetének érdekes tartalmát Medveckzy Frigyesnek az ó-kor társadalmi elméletét ismertető tanulmánya nyitja meg »Társadalmi elméletek az ó-korban« czim alatt s az első közlemény Platónról szól. Imre Sándor befejezi »Arany János és Aristophanes« czimú, négy közleményből állt dolgozatát, mely sokkal többet nyújt, mint a mennyit címe után sejtteni lehet, mert nagy költségek nyelvérol, humorórol ad beható szép tanulmányt. »Oroszországból Oroszországról« czimen pedig Rajeczi István közöl aktuális cikket az orosz viszonyokról. Ieirván (Moszkvából) az 1812-diki győzelem hajdát emlékének október 12-én történt megünneplését, és ennek kapcsán elmélkedik az orosz nép jelleméről, a pánszlávizmusról és az orosz birodalom jövőjéről. Napi érdekű kérdésekhez szólnak hozzá: Dr. Heltai Ferencz »A várnok emelése és a mezőgazdaság helyzete«, Zichy Antal »A felsőház kezdeményező joga« czimen, Timon Ákos pedig a párbérol Magyarországon. Költeményét Lévy Józseftől (»Hín küzdelem«) találunk. Szász Béla Longfellow »Moritur salutamus« költeményének fordítását adja. Petelei Istvántól »A kapu be van zárva«, elbeszélés tartozik még a szépirodalmi részbe. A könyvkiadatok közt Grünwald Béla bírálja Censornak »Társadalmunk és nemzeti hivatásunk« röpiratát; megbíráltnak továbbá K. Nagy Sándor »Biharország«-ja, Isaacsohn műve a porosz hivatalnokokról, Grünwald Bélának »Kossuth és a megye« röpirata és Szinyei József repertoriuma. A »Budapesti Szemle« egyes füzete 1 forintért, egész évi folyam 12 forintért rendelhető meg a kiadó Franklin-társulattól.

Regények. A Révai-testvérek kiadásában több regény hagyta el a sajtót. Ezek közt van Jókainak »A cigánybőr« egykötetes regénye, melyet a kiadó cég előbb már füzetekben becsütött közre. A történeti háttérrel bíró regényből a nagynevű szerző énekes színművet is írt, melyhez a bécsi Strauss szerzett zenét. Ára 1 forint. — »A szeredők«, orosz regény Dosztojevskitől, a kitűnő orosz írótól, kinek egyik legszebb művét veszi most a magyar közönség Fái J. Béla fordításában. A két kötet ára 2 forint. — »Zilah herceg«, francia regény, két kötetben, Claretie Gyulától. A jőnevű francia szerző Magyarország iránti rokonszénének ad kifejezést e regényben, melyben több magyar embert szerepeltet, s melyben visszhangzik az a mély érdeklődés is, a mit a magyar szabadságharczról a külföld meg mindig óriz. A francia szerző rokonszén mellett még a fantázia is működik, ha magyar viszonyokról és magyar emberekről ír, de a regény, melynek cselekvénye egybírán franczia keretbe olvad be, érdekes szövésű, és általában az utóbbi idők jobb elbeszélő művei közé tartozik. Claretie drámát is írt e regényből, mely Párisban nem régiben élénk tetszés közt került színre. A regény tárgyról és szerzőjéről abból az alkalomból bővebben is szóltunk. A két kötet ára 2 forint.

Hosszú estékre, elbeszélések, Munkási Kálmántól. Nyolcz kisebb elbeszélés tölti be a kötetet, melyely tehetségben fejlődő fiatal író lép a közönség elé. Aigner Lajos bizományá utján kapható.

Biharország, utirajzok, írta K. Nagy Sándor, második kötet. A nagy megye néprajzi, történelmi,

és touristai ismertetésének élénk leírását folytatja tovább. A második kötet fele Nagy-Várad városának van szentelve, melynek multját és jelenét tizesen leírja, köztintézetivel, műemlékeivel, művelődési viszonyaival együtt, s aztán a megye nyugati és délkeleti részeit ismerteti meg, a Sárrétet, Gesztet és vidékét, az oláh hegyes vidékeket és barlangokat. A kötet Húgel Ottó nagyváradi nyomdájából csinos kiállításban került ki s ára 1 frt 50 kr.

Akadémiai értekezések. Az akadémián tartott értekezésekből megjelent »Adatok Bolyai Farkas életrajzához«. Szily Kálmántól. A világhírű matematikusról eddigéig kimerítő életrajzot nem bírnak. Szily a legeredményesebb, mely sok új adatot és jellemző vonást ment meg a feledéstől. Ára 20 kr. — A »Mathematikai és természettudományi értesítő« februári füzetében Gothárd Jenő, Konkoly Miklós, Klupátý Jenő, Koch Antal és Szabó Józseftől közöl sakszerű értekezéseket.

Folyóiratok. A »Történelmi tár«, a tud. akadémia történelmi bizottságának és a történelmi társulatk évnegyedes folyóiratából az ápril-júniumi kötet került ki a sajtó alól, a történeti kútfók bő anyagával. Szilágyi Sándor újabban fölállít leveleket közöl Bethlen Gábor fejedelemtől. Ezt követik Torma Károly közlései Erdély XVII. századi történetéhez. Bauch Gusztáv a reformáció s a tudományok, Jedlicska Pál a soproni jesuiták történetéhez közöl adalékokat; Nagy Iván az Andrássyhoz intézett leveleket közli, Thaly Kálmán Sambokrély Mihály 1683-ki értekes rövid diariumát adja. A füzet ára 1 frt 30 kr. — »Hazánk«, történelmi közöny, szerkeszti Abafi Lajos. A »zabadságharcz korából öt közlemény van benne: Puky Miklóstól »Komáromi emlékek«, id. Szinyey Józseftől szintén a komáromi napoknak 1849. évi májusi és júniusi eseményeire vonatkozó napló jegyzetei. Váradý Gábor »Máramaros megye 1848-ban« czim alatt szolgál érdekes adatokkal. Ferenczy József Kossuth Lajosnak a »Törvényhatósági Tudósításk«-hoz adott előfizetési felhívását közli s végül a csepeli rögtönítélőszék ügyész véleménye következik, mely halált mér gróf Zichy Odón fejére. Abafi Lajos pedig Károlyi Sándor kurucz tábornok életéhez és a szatmári békekötéséhez szolgált adatokat, stb. — A »Nemzeti névnevelés« nevelésügyi folyóirat márcziusi füzetének főbb czikkéi: »Az olasz felső leányiskolákról«, De Gerardo Antoninától, »A leányok testi neveléséről«, Sebestyenné Stettina Ionától, továbbá életrajz és arckép Ballagi Mórról, dr. Dirner Gusztávtól, s ezenkívül Bánfi Jánostól, dr. Kerékgyártó Elektől, Pokorny Ottokártól, Sipos Juliától, Donner Lajostól közlemények. — »Nepzerü természettudományi előadások gyűjteménye«, a természettudományi társulat évnegyedes kiadványából az idei évfolyam első füzete dr. Oláh Gusztávnak nagy elismerés talált előadását adja »A lőgyészről és az elmeöröl«. A füzetekre 1 frjtával lehet előfizetni. — Az »Ungrarische Review«-ból (szerkeszti Hunfalvy Pál és Henrich Gusztáv) a februári és márcziusi füzete egyezre küldetett szék, szokott érdekes társulattal. — A »Philologiai Közöny« és a »Függelék« irodalomtörténeti közöny áprilisi füzete számos sakszerű közleményt jelent meg.

A »Turul«, a heralдикаk és genealogia társaság közönyének az évi első füzete megjelent. Kubinyi Ferencz a mohorai Vidfyek címeres levélét és nemzedékrendjét ismerteti, szines képen mutatva be a czimert is; dr. Szendrei János Miskolcz városa címerét hét rajz kíséretében. E közlemények még több cikk és könyvismertetés követi prof Lázár Miklós, Posta Béla, Némethy Lajos, Tagányi Károly, Szádeczky Lajos, Wertner Mór s mások tollából. A heralдика társaság ügyeire vonatkozó közlések a kisebb vegyes hírek fejezik be a tartalmas füzetet, melyeket báró Nyáry Albert és Fejérpataky László szerkesztenek.

Iskolai vegytan. Ifj. Csáthy Károly debreczeni könyvkereskedésében megjelent: »A szeretlen vegytan alaprolaival«, tekintettel az ásványtanra, vegytan technológiára s az áruisme követelményeire; kereskedelmi s ipartanodák számára írta dr. Kovács Gábor, a budapesti kereskedelmi akadémia rendes tanára. Második javított kiadás, számos ábrával. Ára 1 frt 60 kr.

Bel- és külföldi posta-tarifák, szerkeszti és kiadja Böszörményi Károly posta-tiszt, a »Posta Közöny« szerkesztője. Közli a tarifális részben kívül a nevezetesebb, azaz a közönségnek és postásitzeknek egyaránt tudnivaló szabályokat. Ára 1 frt 50 kr. »Fejérmegye 1861-ben« című munkára hirdet előfizetést veterán írónk Boross Mihály, Székes-Fehérvárról. A hazafini lelkesedés e korszakának egyik részletét adja a műben, közelebb az 1861-ben tartott gyűlési fősopáni megnyitót s más szónoki beszédeket, a kényuralom túlkáppási elleni óvásokat, Teleki László elfogatása fölötti fájdalom kikafkadást, Teleki László közönsé levelét s a halála alkalmával tartott ünnepélyen elmondott emlékeszédét. A mintegy 7—8 ívre terjedő munka ára 50 kr.

Előfizetési felhívás. Luby Sándor »Tűnő perczek« czim alatt ad ki egy kötet verset, melyre 1 frjtával vagy dispeldánnyra 2 frjtával fizetheti elő, a szerző nevére Budapestre, ujlígy-utca 19. sz. a címezve.

Szülőmvelési kate szakkönyvet ad ki Molnár István, a budai kir. vizezellérképzési igazgatója és a «Borászati Lapok» szerkesztője. A népszerű irt mű kérdésekben, feleletekben és rajzokkal adja elő a legszükségesebb és gyakorlatilag fontosabb tárgyakat. Egyenesen a nép számára készült, s német nyelven is megjelenik. A négy irt terjedő füzet az érdemes szerzőnél (Budapest, vizvárosi posta) 40 krajval rendelhető meg, tíz példány ára 3 ft 50 kr. 100 példány pedig 30 ft.

A nemzeti színházban e hó 7-ikén lépett föl hosszas betegeskedés után Molnár Kocsisovszky Borosa asszony. A kedvelt művésznőt egyik legszerepeltetőbb szerepében, Sardou «Váljunk el» vígjátékában mint Cyprien-t látta viszont a közönség s percekig tartó tapsokkal fogadta. Pályatársai pedig előadás előtt az eltörzben köszöntötték, és ezüst kávé-szorgalmat ajándékoztak meg emléklül.

Szorgalmi díj a nemzeti színházról. A Farkas-Raskó-alapítvány díját, melyet a nemzeti színház tagjai maguk szoktak kiadni, rendszeren a színház legszorgalmasabb tagjának, az idén Fái Sárának k. a. nyerte el; a beadott szavazatok majdnem kivétel nélkül Fái kisasszonyt jelölték ki kitüntetődíjjal. E díjat, melyet közönséges szorgalom-díjnak ismernek, tavaly adták legelőször; akkor Mihályfi kapta meg.

Uj színmű. A nemzeti színház drámabíráló bizottsága Rákosi Jenőtől «Endre és Johanna» című történelmi drámát fogadott el, melynek tárgyát Nagy Lajos magyar király fivérének Aversában történt megölése képezi.

A nemzeti színházban az 1884—85-iki színházi év alatt (március 31-ig) 251 drámai előadást tartottak. A mult évi ápril havától már az operai bevételeket külön kezelték, különben is csak három hónap játszottak még operákat. A 251 előadásban 123 színmű került előadásra, s abból egész estét betöltő 197. Eredeti színmű 123 este adatott, összesen 51; az előző színter hozott darabok száma 12. Legtöbbször kerültek színter az eredetiek közül: «Az arany ember» 16-szor, «Buborékok» 10-szer, «Az ember tragédiája» 8-szor, «Nóra» 6-szor, «A protekció» 6-szor, «Bálikirálynő» 6-szor, «Kendi Margit» 5-szor, «Egy asszony története» 5-szor, «A harmadik» 5-szor; az idegenek közül: «A vasszörny» 12-szer, «Egy kis vihar» 6-szor, «Maucoix gróf» 5-szor, «Fédora» 5-szor. A napi bevételek összege tett 142,337 ft és 15 kr.; az egész évi bevételek pedig 58,364 ft-ot; összesen 200,701 ft 15 kr. Egy előadás átlag jövedelme 799 ft 60 kr. A drámabíráló bizottság elfogadta ezekben nyolczat, s öt már színter is került. Szerzőknek írói díj fejében 14,763 ft-ot fizettek, melyből idegen szerzőknek csak 2979 ft esett, a többi az eredeti művek szerzőit illette.

Magyar előadások a budapesti német színházban. A gypju-utcai német színházban a nyáron, mikor e színház zárva szokott lenni, Feleki Miklós színtársulata fog előadásokat tartani Blahányi közreműködésével. Feleki e napokban kötötte meg a szerződést a német színház igazgatójával. Természetesen a budai színterben szintén tart előadásokat. A nyáron tehát Budapesten öt színházban lesznek magyar előadások.

Magyar színészet Sopronban. Jakab Lajos színtársulata husvét hétfőjén kezdte meg előadásait Sopronban a «Buzavirág» című népszínművel. Sopronban már régebben nem működött magyar színtársulat, a megnyitó előadásnak egész ünnepes színezete volt, a mit a közönség nagy száma is emelt. Második előadásul Jókai «Aranyembere» került színter.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Történelmi kongresszus. A történelmi társulat részletesen kidolgozta a történelmi kongresszus tervét. Julius hó 2—7-ik napján fogják megtartani. Tagja lehet mindenki. Csak öt forintot kell lefizetnie s legkésőbb június elsejéig jelentkeznie a társulat titkári hivatalában. A tagok kedvezményes vasúti jegyet is kapnak.

Három külön osztályban fognak tanácskozni. Az első osztály a történelmi mint tudományról foglalkozik. Munkatervébe három kérdés megvitatása van felvéve. A történelmi anyag ismertetése, a segéd-tudományok mivéleze s a módszerek bírálata. A kiadott program folsorolja a kérdéseket, melyeket az előadó fejtegetni fog, és bemutatja az átkutatott bel- és külföldi levéltárak statisztikáját; korról-korra ismerteti a kiadott anyagot s mindenütt rámutat a hűzagra, megjelöli azt is, honnan volnának pótolhatóak; végre azzal a kéreléssel foglalkozik, mily műveket s gyűjteményeket kellene kiadni; szükséges-e egy palaeographia iskola felállítása, stb. Ez osztály tanácskozásával kapcsolatban kiállításokat

is rendeznek, a levéltárban oklevelekből, az egyetemi könyvtárban kütőkől. A második osztály a történelmet mint nevelés fogja tekinteni. Két főkérdést tűzött maga elé. Miként kell a közönségben a történeti érteket fejleszteni? és milyen viszonyban áll a történelem és művészet egymáshoz? Végre a harmadik osztálynak feladata a történelem tanításának kérdéseit tisztázni, és pedig külön az elemi s középiskola tanítását.

A ki kongresszusi tagnak jelentkezik, annak meg kell jelölnie, melyik osztályba akarja magát besoroztatni. Lehet egyszerre egynél több osztálynak is tagja. A tárgyalásokat gyorsírói jegyzés után ki fogják adni s ingyen megküldik a kongresszus minden tagjának.

A történelmi társulat Pulszky Ferenc elnökle alatt tartotta legutóbbi havi ülését, s azon Oráry Lipót a vatikáni magyar okirattár nemrég megjelent első kötetében foglalt pápai követi jelentések alapján Tomory Pál kalocsai érsek életéről, jelleméről és 1525—26-iki hadvezéri működéséről értekezett, kimutatván ama vad alaptalanságát, mely szerint a mohácsi vesznek a főpap lett volna egyik főokozója. Egészen más tényezők működtek közre, s a katasztrófát feltartóztatni vagy meghüsitani nagyobb államférfinak s nagyobb hadvezérnek, mint Tomory Pál volt, sem állott volna többé hatalmában. Előadása végén Oráry ismertette a mohácsi ütközetről a pápai követ által beküldött s az eddig ismert leírásoktól némileg eltérő jelentést és esetelte az ország akkori szomorú helyzetét. A tetszéssel fogadott felolvasás után Szilágyi Sándor bejelenté, hogy az általános biztosító társulat 100 forinttal hozzájárult a «Történelmi életrajzok» kiadásához. Orvendetes tudomással vették Nyitra megye átiratát, melyben értesíti a társulatot, hogy intézkedéseket tett a megye idegen nevű községeinek történelmi alapon nyugvó magyar nevekké való ellátására iránt. Pichler Hermann abbéli indítványát, hogy a társulat az orsz. kiállítás alatt történelmi kiállítást rendezzen, a fölmerülő nehézségek következtében nem fogadták kedvezően; az indítványt a kongresszusi bizottsághoz utasították.

Az írói segélyegylet mult évben segélyezésekre 10,452 ft-ot fordított. A bevételek 21,810 ft-ot tettek. Az egylet vagyona összesen 216,382 ft.

Az állatvédő egyesület a hó 9-én fölolvastott ülést tartott az iparoskörben nagy közönség előtt. Kodolányi Antal szolt a galambszelvényekről. Előítélőleg nyilatkozott erről a divatos sportról, s mint az állatvédő egyesület tagja tiltakozott az ellen, hogy az országos kiállítás alkalmából Budapesten nemzetközi galamblovászi versenyt rendeznek 10,000 frank jutalommal. Az egész csak arra szolgál, hogy néhány blazirt ember idegeit fölesiklandozza. Halomra lövik a szegény állatokat s ott hagyják a nélkül, hogy azok legnagyobb része tökéletesen meg volna ölvé. Hogy jól repüljenek föl a kalitkából, kihúzzák farktollaikat, kiszurják a felszemüket s abba olykor égő taplót dugnak. Belgiumba évenként 50,000 galambot visznek Németországból, és ezek mind áldozatul esnek az embertelen sportnak. Angolországban a f. l. sz. ház 1883-ban elvetette azt a törvényjavaslatot, mely a czéllövészet ellátását rendelte el, és a nemes lordok háza e határozatát a leghevesebb támadásoknak volt kitéve a sajtó részéről, és valószínű, hogy Angliában, hol a közvélemény is ellene van a nemtelen sportnak, előbb-utóbb mégis törvény által fog az eltiltatni. A királyi család tagjai, a walesi herceg, a brit katonatisztek már felhagytak a galamblovással, és az angol arisztokrácia nótáit megfogadták, hogy addig nem mennek Hurlinghamba, hol a galamb-czéllövészetek tartatnak, míg csak a Chun-klub a czéllövészetekre a terrakotta galambokat el nem fogadja. Amerikában, Németországban is megindult már a mozgalom a galamblovással szemben. Kodolányi felolvasását megtapsolták. Herman Ottó a maga részéről néhány elmés megjegyzést tett még a galamblovászt, s azzal végezte, hogy a galamblovászet nem illik a magyar emberhez, mert ez nem meglóvi, hanem megbecsüli galambját.

A magyar jogászyülés állandó bizottsága a kilenczedik magyar jogászyülés egybehívását szept. 20-ára határozta el; a teljes ülések szeptember 20-án és 23-án, a szakosztályi ülések pedig szept. 21-én és 22-én fognak megtartani.

A londoni magyar egylet a napokban tartotta évi közgyűlését a tagok és angol barátok élénk részvétel mellett dr. Duka Tivadar elnökle alatt.

A mult évi jövedelem keres számban 250 font sterling volt, míg a kiadások 247 fontra ruktak. Az egyletnek van saját háza, vagyis helyesebben kettő. Az első bérbe van adva és jól jövedelmez, míg a második az egylet otthonul szolgál. Ez utóbbiban a tanácskozó és olvasószobán, valamint a házörző lakásán kívül háló-helyiségek is vannak inségben levő földiek számára. Az elmúlt esztendő alatt 25 személy kapott itt szállást 235 éjszakan. Pénzbeli segélyt 370-en élveztek, ezek közt 197 osztrák és 173 magyar. A visszatárasra 130-an kaptak az egylettel ingyen-jegyet. Az olvasó-termet és könyvtárt is sokan használták. A közgyűlés különösen köszönetet

szavazott Trefort miniszternek, ki mult augusztusban az egyletet meglátogatta s közbenjárása által a magyar tud. akadémiá számos nagybecsű kiadványát szerezte meg; végül az egylet összes tisztviselőinek. Ugyanez a tisztikar újra egyhangulag megválasztotta, t. i. dr. Duka Tivadar elnöknek, Krapp főkonzult alelnöknek, Ráth Nándor alelnöknek és segélyosztónak, Pillischer J. pénztárnoknak, dr. Perlaky titkárnak, Wingate ügyésznek, Butler könyvtárnoknak stb. Egyszeresimnd elhatározta a közgyűlés, hogy miután jelenleg egy londoni osztrák-magyar egylet is van, sőt néhány dologgyűlölő-mesterlegényből londoni magyar kommunista egylet is alakult, saját címéhez ezentul hozzáfűggeszti, minden félreértés kikerülése végett, a «Jótekönyvségi» jelzőt; ugy egyentul teljes címe «Londoni Magyar Jótékonyági-Egylet», angolul «London Hungarian Association of Benevolence» lesz. Gyűlés után kedélyes ebéd volt, melyen megjelentek a nagyszámú tagokkon kívül: Hengelmüller követéségi tanácsos, dr. Hyde Clarke nagynevű angol tudós, hazánk régi ismerője s már Széchenyinek barátja, De Winton örnagy stb., kik mindannyian felköszöntöket mondtak, valamint dr. Duka, Diósy Márton, Perlaky Elek, Diósy Arthur, dr. Jagielsky és mások. A lakoma alatt szaporán folyt be az adományok; rövid idő alatt közel másfél-száz font sterling gyűlt egybe.

MI UJSÁG?

A trónörökös-pár e hó 8-ikán délután érkezett Brüsszelbe, a belga király ötvenedik születésnapjának ünnepélyeire. Lipót király, Mária Henriette királyné, Klementina hercegnő (Stefánia hercegnő huga), a flandriai gróf (a belga trónörökös) és neje, Koburg Fülöp herceg és neje Lujza hercegnő (Stefánia hercegnő néneje), az osztrák-magyar követéség, a diplomácia testület tagjai, a legtöbb állami tisztviselők várták az indóházban. A király a legszívebben megölelte és megcsókolta a trónörökösét és a trónörökösöt. A pályaudvarban felállított gránátoszászlój katonailag tisztelgett és a katonai zenekar az osztrák néphimnuszot játszotta. A közönség, mely igen nagy számban volt jelen, a trónörökös-párt rendkívül rokonszenven fogadta. Ezután a felségék és a trónörökös-pár a roppant néptömeg lelkesült örömkiallításai közben a királyi palotába mentek. — Brüsszelből e hó 10-én az a megdöbbenő tudósítás érkezett, hogy egy örült ember durva kihágást követett el ott trónörökösünk ellen. A belga király születésnapjának ünnepélyei e hó 9-ikén folytak le, s a belga főváros lakossága lelkesülten vett részt azokban. Az isteni tisztelet után a királyi család a palotába tért vissza, s Rudolf trónörökös a flandriai gróffal együtt foglalt helyet egy udvari kocsiában. Egyszerre egy ember izgatott kiabálások közt rohant a kocsinak és öklével bezarta annak ablakát. Azt kiabálta: «Isten akarata, hogy feláldoztassanak. Szent-sége» szűz Mária, ki vagy a mennyekben.» Azonnal elfogták. A két trónörökösnek semmi sérülése nem esett. A betört ablaküveg a merénylő kezét vagdalta össze. Mude Omernek hívják, rajzoló a középítési miniszteriumban és 25 éves. Az orvosok tébolyodottnak találták, kit vallási érgingés szállt meg.

Rudolf trónörökös népművei nagy műve érdekében az e célra felhívott Jókai Mór és Weilen József szerkesztőkkel ápr. 3-án hosszabban értekezett. A munkálatok mind két részről nagy buzgalommal folynak. Ugyane mű érdekében a trónörökös még e hó folytán (a kiállítás megnyitása előtt) egy napra lejön Budapestre. Ez alkalommal kegyeskedett ő fen-sége Jókainak megígérni, hogy a magyar hírlapírók nyugdíjintézete javára kiadandó albumba a mostani keleti utazásából (Damaskusról vagy Korfúról) egy cikket fog írni. Ez albumról is nagy érdeklődéssel kérdezősködött a trónörökös.

A pannonhalmi főpap. Az elhunyt Kruesz Krizosztom helyére Pannonhalmán e hó 9-ikén történtek meg a kijelölések, Zalka János győri püspök elnökle alatt. A Benczés-rend tagjai a díszes állásra három jelöltet: Vaszary Kólos győri főgymnasiumi igazgatót; Rozmanith Richárdot, a főmonostor perjelét, a pannonhalmi levéltár őret, és Füssy Tamást, hosszabb ideig a Szent-István-társulat igazgatóját, s irodalmilag is igen tevékeny férfit. A három jelölt közül fogja ő felsége kinevezni a főpapat. A korona rendszeren az első helyen fölterjesztett nevezni ki, s ez Vaszary Kólos, jeles tanár, kinek neve több történelmi munka után is jól ismert. Született 1829. febr. 18-án Esztergomban; 1845-ben lépett a szerzetbe, s 1852-ben szentelték föl.

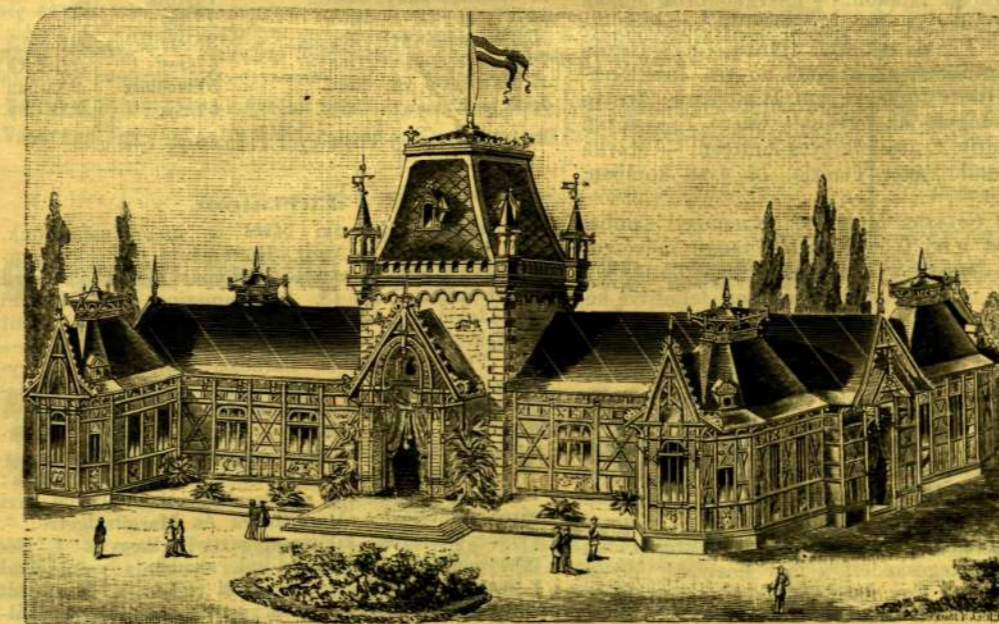
Liszt Ferenc e hó 11-én végezte be az oktatást az országos zeneakadémiában, és vasárnap elutazik, előbb Pozsonyba, aztán rendes tartózkodási helyére, Weimárba. A mester az ünnepeket Kalocsán töltötte, Haynald bibornoknál, s kellemes meglepetésben részesítette az érsek vendégeit vasárnap este, midőn vacsora végeztével zongorához ült és eljátszotta Chopin egy nocturnét, utána pedig saját magyar rhapszodiáját. Hétfőn délután az érseki szeminariumban tett látogatást, hol előbb Siposs Antal játszotta el a kiállítási művészi album részére irt apothozisát, majd a mester ült lelkes tapsok közben a zongorához, ritka élvezetben részesítve a papnövendékeket.

Az aradi vértanúk szobrának befejezését a bizottság Zala György jeles fiatal szobrászra bízta. A szobrot Huszár tervezte szerint változatlanul kell elkészítenie, és pedig ugy, hogy az 1889. okt. 6-án lelephethető legyen. A mint Zala a szerződést aláírta, 3000 ft előleget utalványoznak ki részére.

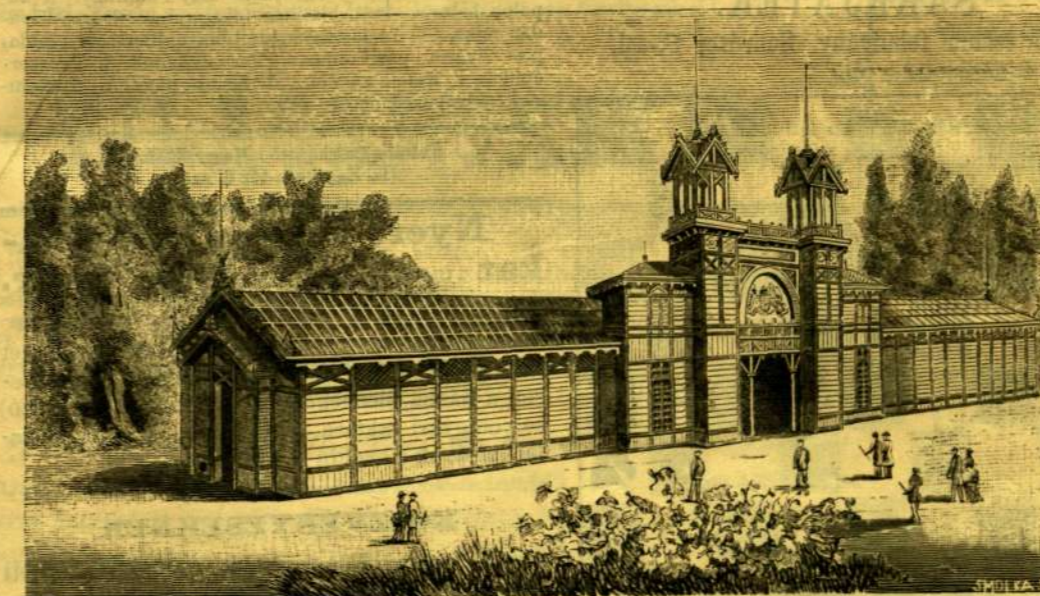
AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEL.

Keleti pavillon.

Budapest főváros pavillonja.

Tanszer-épület.

Az országos kiállítás. A keleti pavillon számára Konstantinápolyból több értékes küldemény jött. Bulgáriából tíz ládat betöltő gyűjteményt indítottak utnak s a küldemény néhány nap mulva már megérkezik. Bolgárország általában gazdagon lesz képviselve.

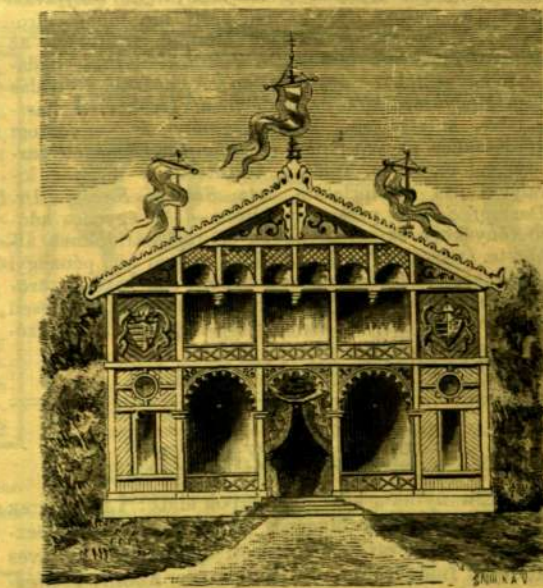
A kiállítási terület parkozására az országos bizottság 4000 frton fenyőket rendelt meg s nagyobb részeket már elültették. Albrecht főherceg a saját pavillonját szintén fenyőkkel ülteti körül. — A lökiállításra 800 lovat jelentettek be, ezek közt 12 telivért az osztrák földművelési miniszterium. — Az orsz. torna-ünnepély, melyet az orsz. kiállítás alkalmából a nemzeti torna-egylet rendez, június 28-án lesz. Másnap az orsz. torna-szövetkezet alakuló ülése lesz. Jun. 30-án pedig a magyarországi tanítóknak torna-egylete tart közgyűlést. — A fővárosi tanító-egylet küldötteiből 70 tagu bizottság alakult, melynek feladata a kiállítás alkalmából a fővárosba utazó vidéki tanítóknak fogadása és utbaigazítása. Felvilágosításokkal Véhner Gyula igazgató-tanító szolgál (szarvasvári közs. népiskola). — A milánói «Agenzia Chiari», Olaszország egyik legnagyobb utazásrendező vállalata

a kiállítás alatt tömeges kirándulókat fog rendezni Budapestre.

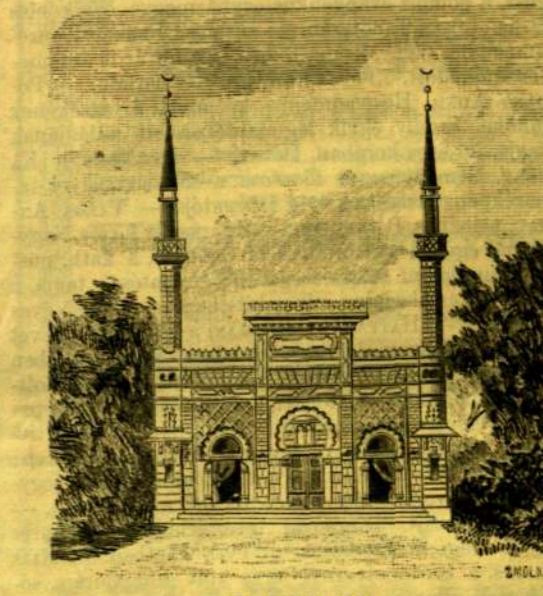
A trónörökös kiállítási tárgyai megérkeztek Budapestre. Vadászadmányának színe-javát állítja ki az erdészeti pavillonban. Két vaggont töltöttek be e tárgyak.

Huszár Adolf sirmemléke ügyében a képzőművészeti társulat kezdeményezése folytán bizottság van a művészek közt alakulóban. A sirmemlékre már eddig is begyűlt pár száz forint. Huszár hagyatéka a család intézkedése következtében egyelőre nem kerül árverés alá. A hagyatéki gondnok: Perlaky Kálmán ügyvéd a napokban az elhunyt művész «Huzd rá czigány!» című kisebb művéről s Rácz Palinak általa mintázott mellszobról sikerült gipszöntvényeket készíttetett, melyek sokszorosítva még a napokban műtársi forgalomba kerülnek.

Klastrom a városligetben. A városliget hátulso részében, az István-úton, közel a kiállításhoz, nagy kétemeletes épület készült el, mely külső ridegségével igen feltűnő mindenki előtt. Ez az épület nagyobbszerű zárda és nevelőintézet lesz s a «Jézus szent szivéről» nevezett francia apácák (Sacré coeur) építik. Ez apácák között több magyar mágnáshölgy van, egy gróf Kálnoky, egy gróf Forgách leány stb.

Tornacsarnok.

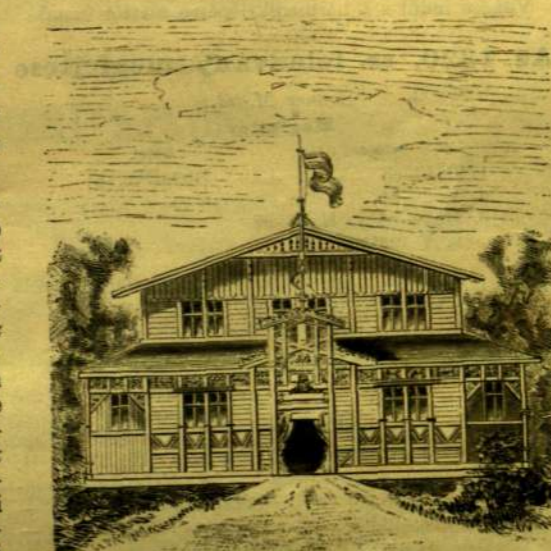

Keleti kávéház.

Az intézetet egyelőre nem építhetik ki teljesen, pénzhiány miatt; a homlokzat, mely az utcái vonalra jön és igen díszes lesz a bemutatott tervek szerint, valamint az épület udvarbeli részén a kápolna, csak később, de mindenesetre két-három év alatt fog kiépülni.

Tihanyi Miklós hátrahagyott családja javára gyűjtést indítottak. A gyűjtő-bizottságot a népszínház személyzete alakította, s a közönséghez intézett fölhevítést Cserny Károly karnagy, Horvát Vince és Vidor Pál adták ki. A korán elhunyt jeles művész nagyon szerette családját, mely azonban az ő halálával minden támaszát elvesztette. A család érdekében Mikulesku Joachim budapesti g. k. plébános husvéti prédikációjában meleg szavakat emelt hívei előtt.

Földalatti üregek Budavárában. Sokszor volt szó már a Budavárában levő földalatti üregekről melyekben a víz összegyűl és az alagut boltoztatn állandó átszivárgásban van. A napokban a pénzügy-miniszterium épülete alatt levő üregeket vették vizsgálat alá, melyekbe az épület kisebb szárnyának déli részén egy csapóajtó által elzárt 50—60 foku meredek lépcsőzetlen lehet lejutni. Az üregek fölött 3—4 mé-

Nemzetközi gépesarnok.

